

**"Ықтимал қауіпті химиялық және биологиялық заттарды пайдаланатын зертханаларға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы**

***Күшін жойған***

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің м.а. 2015 жылғы 15 сәуірдегі № 338 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылы 20 мамырда № 11099 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2017 жылғы 8 қыркүйектегі № 684 бұйрығымен

**Ескерту. Күші жойылды – ҚР Денсаулық сақтау министрінің 08.09.2017 № 684 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен**

"Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Кодексінің 144-бабының 6 тармағына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған "Ықтимал қауіпті химиялық және биологиялық заттарды пайдаланатын зертханаларға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрықты мемлекеттік тіркелгеннен кейін он күнтізбелік күн ішінде оның мерзімді баспасөз басылымдарына және "Әділет" ақпараттық – құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберілуін;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің интернет-ресурсында орналастырылуын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

Ұлттық экономика

министрінің міндетін атқарушы

М. Құсайынов

"КЕЛІСІЛГЕН"

Қазақстан Республикасының  
Денсаулық сақтау  
және әлеуметтік даму министрі  
\_\_\_\_\_ Т. Дүйсенова  
15 сәуір 2015 ж.

Қазақстан Республикасы  
Ұлттық экономика министрінің  
2015 жылғы 15 сәуірдегі  
№ 338 бұйрығымен бекітілген

## **Ықтимал қауіпті химиялық және биологиялық заттарды пайдаланатын зертханаларға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар 1-тарау. Жалпы ережелер**

1. Осы "Ықтимал қауіпті химиялық және биологиялық заттарды пайдаланатын зертханаларға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" (бұдан әрі – Санитариялық қағидалар) адамның өміріне немесе денсаулығына, сондай-ақ аурудың пайда болу және таралу қаупін тудыратын органолептикалық, токсикологиялық, санитариялық-химиялық, микробиологиялық, бактериологиялық, вирусологиялық, паразитологиялық, молекулярлық-биологиялық (полимеразды тізбекті реакция), иммундық-биологиялық (иммундық-ферментті талдау және басқа серологиялық зерттеулер) зертханалық зерттеулерді, шуды, дірілді, электромагниттік өрістерді және физикалық факторларды өлшеуді, радиометрия мен дозиметрияны қамтитын радиациялық зерттеулерді орындайтын зертханаларға (бұдан әрі – зертхана) қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды белгілейді.

### **2. Санитариялық қағидалар:**

1) зертхана ғимаратының(тарының) құрылысына жер учаскесін таңдауға, жобалауға, салуға, қайта жаңартуға және пайдалануға беруге;

2) зертханаларды күтіп-ұстауға, пайдалануға және жұмыс жағдайларына;

3) материалдарды (микроорганизмдерді) сақтауға және тасымалдауға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық;

4) радиациялық, химиялық, микробиологиялық, вирусологиялық, токсикологиялық, паразитологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге (оның ішінде аварияларды жою кезінде);

5) сумен жабдықтауға, су бұруға, жарықтандыруға және желдетуге талаптарды да белгілейді.

3. Санитариялық қағидалардың талаптарын сақтау меншік нысанына қарамастан жеке және заңды тұлғаларға міндетті болады.

4. Санитариялық қағидаларда мынадай терминдер мен анықтамалар пайдаланылды:

1) авариялық жағдай (бұдан әрі – авария) – биологиялық материалмен жұмыс істеу кезінде, өндірістік аймақтың ауасына, қоршаған ортаға патогенді биологиялық агенттің бөлінуінің немесе персоналға жұқтырудың нақты немесе әлеуетті мүмкіндігін тудыратын, зертханада туындаған жағдай;

2) бактериологиялық зертхана – биологиялық материалдан және қоршаған орта объектілерінен бактерияларды бөлу, антигендерді және антиденелерді анықтау бойынша зерттеулерді орындайтын зертхана;

3) бақылау-өткізу пункті (бұдан әрі – БӨП) – адамдардың және көлік құралдарының рұқсат етілген түрінің өтуін қамтамасыз етуге арналған арнайы үй-жай;

4) биологиялық агенттер немесе уыттар – адамның немесе жануарлардың организміне түскен кезде немесе олармен, сондай-ақ өсімдіктермен жанасқан кезде олардың сырқаттануын немесе өлім-жітімін тудыруға қабілетті микроорганизмдер және бактериялық, өсімдіктен немесе жануардан шығатын белоктық күрделі қосындылар;

5) биологиялық қауіпсіздік – жұмыс істейтін персоналды, тұрғындарды және қоршаған ортаны биологиялық агенттердің (бұдан әрі – БА) әсерінен қорғауға бағытталған медициналық-биологиялық, ұйымдастыру және инженерлік-техникалық іс-шаралар жүйесі;

6) биологиялық қауіпсіздік боксы (бұдан әрі – БҚБ) – персоналдың жұқтыруын және жұмыс аймағы мен қоршаған орта ауасының ластану мүмкіндігін болдырмау мақсатында микроорганизмдерді физикалық оқшаулау үшін (жұмыс аймағына енгізбеу және оны бақыланатын шығару) пайдаланылатын конструкция;

7) биологиялық қорғаныш (бұдан әрі – биокорғаныш) – БА және уыттарды жоғалтуды, ұрлатуды, дұрыс пайдаланбауды, диверсиясын, рұқсат етілмеген қол жетімділікті немесе алдын ала жоспарланған рұқсат етілмеген таралуын болдырмау мақсатында оларды қорғауды, бақылауды және есепке алуды қамтамасыз ету;

8) боксталған үй-жай (бұдан әрі – бокс) – тамбуры (боксқа кіреберісі) бар оқшауланған үй-жай;

9) виварий – тәжірибелер үшін пайдаланылатын зертханалық жануарлардың алуан түрлері ұсталатын ұйымның бөлімшесі;

10) вирусологиялық зертхана – биологиялық материалдан және қоршаған орта объектілерінен вирустарды бөлу, антигендерді және антиденелерді анықтау бойынша зерттеулерді орындайтын зертхана;

11) дезактивация – қандай да бір беттен немесе қандай да бір ортадан радиоактивті ластануды жою немесе азайту;

12) дезарлар – ультракүлгін бактерицидті сәулелегіш, үй-жайлардағы ауаны дезинфекциялау үшін қолданылады;

13) демеркуризация – сынапты төгіп алған жағдайда оны жинау бойынша іс-шаралар кешені;

14) ДНК – дезоксирибонуклеин қышқылы;

15) диагностикалық зерттеулер – қоздырғышты, оның антигенін немесе оған антиденені анықтау және сәйкестендіру мақсатында өткізілетін шығу тегі биотикалық және абиотикалық объектілерді зерттеу;

16) ЖИТС – жұқтырылған иммун тапшылығы синдромы;

17) жұқпалы аймақ – патогенді биологиялық агенттермен немесе ықтимал жұқтырған патогенді биологиялық агентпен материалмен әрекеттер және оларды сақтау жүзеге асырылатын зертхананың үй-жайы немесе зертхананың үй-жайлар тобы;

18) зертхана – органолептикалық, токсикологиялық, санитариялық-химиялық, микробиологиялық, бактериологиялық, вирусологиялық, паразитологиялық, молекулярлық-биологиялық, иммундық-биологиялық зертханалық зерттеулерді, шуды, дірілді, электромагниттік өрістерді және физикалық факторларды өлшеуді, радиометрия мен дозиметрияны қамтитын радиациялық зерттеулерді орындайтын ұйым немесе оның құрылымдық бөлімшесі.

19) инфекциялық материал – құрамында инфекциялық аурулардың қоздырғыштары бар екені белгілі немесе негізді болжанатын заттар;

20) иммундық-ферментті талдау (бұдан әрі – ИФТ) – ферментті белгіні қолдана отырып, антигеннің антиденемен өзара әрекеттесуіне негізделген әртүрлі биологиялық молекулаларды анықтау әдісі;

21) инсектарий – тәжірибелік мақсатта қолдану үшін жәндіктерді күтіп-ұстауға, шығаруға немесе көбейтуге арналған ұйымның бөлімшесі;

22) микробиологиялық зертхана – биологиялық материалда және қоршаған орта объектілерінде микроорганизмдерді анықтау бойынша зерттеулерді орындайтын зертхана;

23) микробиологиялық зерттеулер бактериологиялық, вирусологиялық, паразитологиялық, молекулярлық-биологиялық, иммундық-биологиялық зерттеулерді қамтиды;

24) микроорганизмдер – бұл белгілі бір жағдайларда және белгілі бір шоғырлануда адамның денсаулығына әсер етуі мүмкін шығу тегі белоктық

күрделі қосындылар бактериялар, вирустар, микоплазмалар, риккетсийлер, хламидийлер және грибоктар;

25) отқа қауіпті заттар – тұтанудың сыртқы көзінен жанатын, жеңіл тұтанатын заттар мен жанғыш сұйықтықтар;

26) объектінің (үй-жайдың) техникалық нығайтылуы – ғимараттың, үй-жайлардың, олардың периметрлерінің, күзеттің арнайы техникалық құралдарының (күзет, қауіп-қатер дабылы; қол жетімділікті бақылау жүйесі; теледидарлық бақылаудың бейнебақылау және бейнекүзет жүйелері; радиоактивті, химиялық және өзге де уландырғыш заттарды анықтау детекторлары; қаруды, жарылғыш заттар мен құрылғыларды анықтау детекторлары) және өрт дабылы жүйесінің, оның ішінде өртті автоматты түрде анықтау және өшіру жүйесінің конструкциялық элементтерін инженерлік қорғау жиынтығы;

27) патогенді биологиялық агент (бұдан әрі – ПБА) – адамдар үшін патогенді микроорганизмдер (бактериялар, вирустар, риккетсийлер, хламидийлер, қарапайымдылар, грибоктар, микоплазмалар, эндо- және эктопаразиттер), гендік-инженерлік түрлендірілген микроорганизмдер, биологиялық және өсімдік тектес улар (уыттар), гельминттер, сондай-ақ құрамында санамаланған агенттердің болуы ықтимал материал (қанды, басқа да биологиялық сұйықтықтарды және организмнің нәжістерін қоса алғанда);

28) паразитологиялық зертхана – биологиялық материалда және қоршаған орта объектілерінде гельминттерді және қарапайымдыларды анықтау бойынша зерттеулерді орындайтын зертхана;

29) периметр – қоршайтын құрылыс конструкцияларымен (тосқауылдармен) және бақылау-өткізу пункттерімен жабдықталған күзетілетін аумақтың (аймақтың) шекарасы;

30) полимеразды тізбекті реакция (бұдан әрі – ПТР) – зерттелетін микроорганизм геномының ерекше учаскесін анықтауға мүмкіндік беретін, ДНҚ-РНҚ (амплификация) фрагменті көшірмелерінің санын көп еселеп көбейтуге негізделген реакция;

31) радиологиялық зертхана – әр түрлі объектілерде радионуклидтің болуын анықтау бойынша радиациялық бақылау, радиологиялық зерттеулер жүргізетін, сонымен қатар, дозиметриялық, радиометриялық, спектрометриялық өлшеулер жүргізетін зертхана.

32) РНҚ – рибонуклеин қышқылы;

33) тәжірибелік зерттеулер – шығу тегі биологиялық микроорганизмдерді, гельминттерді, уыттар мен уларды пайдаланатын жұмыстардың барлық түрлері;

34) тәуекелді бағалау – БА-ның ену және таралу ықтималдығын және онымен байланысты әлеуетті әлеуметтік, медициналық-биологиялық,

фито-ветеринариялық, экологиялық және экономикалық салдарларын ғылыми негізделген бағалау;

35) таза аймақ – зертхананың БА-мен әрекеттер жүргізілмейтін үй-жайы немесе үй-жайлар тобы;

36) улы және қатты әсер ететін заттар – организмге аз мөлшерде және аз шоғырлануда түскен кезде патологиялық өзгерістер тудыратын химиялық қосындылар;

37) уақытша зертханалар (эпидемиологиялық жасақтар, экспедициялар) – эпидемиялық белең алулар пайда болғанда ұйымдастырылатын мерзімдік жұмыс істейтін зертханалар;

38) шартты жұқпалы аймақ – жұқпалы аймақ шегіндегі үй-жай немесе үй-жайлар тобы;

39) штамм – микроорганизмнің таза өсіріндісі;

40) эпидемиологиялық маңызды объектілер – өндірілетін өнімдері және (немесе) қызметі халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын бұзған жағдайда, тұрғындар арасында тамақтан улануды және инфекциялық аурулардың белең алуын тудыруы мүмкін объектілер.

## **2-тарау. Ғимараттың(тардың) құрылысына жер учаскесін тандауға, зертханаларды жобалауға, салуға, қайта жаңартуға және пайдалануға беруге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

### **5. Мынадай:**

1) бұрын мал өлексесін және уытты қалдықтарды көму орындарына пайдаланылған;

2) жер учаскесінде күйдіргі бойынша стационарлық қолайсыз елді мекен орналасқан жағдайларда жер учаскелерінде құрылысты жобалауға және жүзеге асыруға жол берілмейді.

6. Зертханалардың ғимараттары дербес жер учаскелерінде орналасуы немесе құрамына кіретін ұйымның жер учаскесінде орналасуы тиіс.

### **7. Зертханаларды орналастыруға қойылатын талаптар:**

Зертхананы дербес ғимаратта орналастыруға жол беріледі, жеке кіретін есігі бар кіріктіріме-жапсарлас салынған өндірістік үй-жайларда, өндірістік ғимараттардың, жеке кіретін есігі болғанда бейінді ұйымдардың бөлек қабаттарында, клиникалық-диагностикалық зертханаларды жеке кіретін есігі бар емдеу-профилактикалық ұйымдарда орналастыруға жол беріледі.

8. Микробиологиялық патогендігі III-IV топтағы зерттеулерді орындайтын зертханалар тұрғын үй және қоғамдық ғимараттардан кемінде 30 метр (бұдан әрі – м) қашықтықта орналасады.

9. Зертхананың аумағы, ғимараттары Қазақстан Республикасының сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі саласындағы заңнамасының талаптарына сәйкес болуы және Санитариялық қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес үй-жайлар жиыны мен аудандары болады.

10. Микробиологиялық зерттеулерді орындайтын зертханалардың: қызметкерлер үшін санитариялық өткізгіші бар және материалды зерттеуге жеткізуге арналған кемінде кіретін екі есігі болуы тиіс. Зерттеуге арналған материалды арнайы беретін терезе арқылы алуға жол беріледі.

11. Патогендігі I-II топты ПБА-мен немесе патогендігі I-II топқа жататын ПБА жұқтыруы ықтимал материалмен жұмыстар жүргізілетін стационарлық зертханалардың қоршаулары күрделі болуы және типтік жобалар бойынша салынады.

12. Сыртқы қоршауда жабылмайтын есіктің, қақпаның, қақпалы есіктің, сондай-ақ ойылған жерлердің және басқа да бұзылулардың болуына жол берілмейді.

13. Қоршауға оның периметрінің бір бөлігі болып табылатын ғимараттан басқа жапсарлас құрылыстар жанасып салынбауы тиіс, бұл ретте күзетілмейтін аумаққа қараған ғимараттың бірінші қабатындағы терезелер металл торлармен жабдықталады.

14. Аумақ қоршауының периметрі бойынша жарық орнатылады.

15. Зертхананы бірінші қабатқа орналастырған жағдайда барлық бөлмелердің терезелерінде темір торлар орнатылады.

16. Уақытша зертханалар қауіпсіздік талаптарын сақтаған кезде жеткілікті сумен, электр қуатымен, кәрізбен қамтамасыз етілген жағдайда бейімделген ғимараттарда, үй-жайларда орналасады.

17. Қоршау үшін қарапайым қоршауларды (ағаш, металл, тор, керегекөз) пайдалануға жол беріледі.

18. Зертханада өндірістік қуаттылығына және орындалатын зерттеулер номенклатурасына сәйкес жұмыс бөлмелер және басқа үй-жайлар жиыны болуы керек. Зертхананың үй-жайлары өзінің тікелей мақсатына қарай пайдаланылуы тиіс. Қызметтік міндеттерді орындауға байланысты емес жұмыстарды жүргізуге жол берілмейді.

19. Зертханалар үй-жайларының конструкциялық сәулет-жоспарлау орындалуы және кіруден қорғауды бірігіп қамтамасыз ететін техникалық қауіпсіздік жүйелерімен жарақталады.

20. Тәжірибелік, диагностикалық және өндірістік жұмыстар жүргізумен, сондай-ақ патогендігі I-II топты ПБА сақтаумен айналысатын объектілерде рұқсат беру режімі белгіленеді.

21. Үй-жайлардың ішкі әрлеуі олардың функционалдық мақсатына сәйкес орындалады.

Зертханалық үй-жайлардың едені, қабырғасы, төбесі тегіс, саңылаусыз, оңай өңделетін, дезинфекциялау және жуу құралдарының әсеріне төзімді болуы тиіс, едені тайғанақ болмайды.

22. Патогендігі I-IV топты микроорганизмдермен жұмыс жүргізуге арналған "жұқпалы" үй-жайларда еден жабынының шеттері көтеріліп, қабырғаның бетімен бірдей болып бекітілуі тиіс. Траптар болған жағдайда еденде еңіс болуы тиіс. Жұқпалы аумақтың үй-жайларында аспалы төбелелер салуға рұқсат етілмейді.

23. Санитариялық-химиялық зертханада еден қышқылға төзімді материалмен жабылады.

24. Радиологиялық зертхананың едені, төбесі және қабырғасы жуу құралдарына төзімді, нашар сіңіретін материалмен жабылады.

25. От-жарылыс қаупі бар заттармен жұмыс істейтін үй-жайларда екі шығатын есік көзделеді.

Жұмыс үстелдері жанбайтын, тотығуға төзімді материалмен қапталады, қышқылдармен және сілтілермен жұмыс істеу үшін ернеу құрылғысы болады.

26. Улы заттармен жұмыстар бөлек үй-жайларда (бөлмелерде) немесе бөлек сору шкафында жүргізіледі.

27. Бокстардың және басқа бөлмелердің есіктері мен терезелері саңылаусыз тығыз жабылуы тиіс. Желдеткіштер жәндіктерден тормен қорғалады. Бокста және бокс алды бөлменің есігі әйнекті, көрінетін болады.

28. Барлық бокстарда бокс кіреберісі болады, онда қол жууға арналған раковина (қол жуғыштар), айна және дезинфекциялау ерітінділері бар сыйымдылықтар орнатылады. Қол жуғыш болмаған жағдайда қолдану нұсқаулығы бойынша тері антисептиктерін пайдалуға болады.

29. Микробиологиялық зертханалардың үй-жайларын жоспарлау таза және жұқпалы ағындардың қиылысуын болдырмайды. Кіре беріс есікте зертхананың атауы және "Биологиялық қауіптілік" халықаралық белгісі болуы керек. Үй-жайлардың есігінде олардың тағайындалуы көрсетілген тақта ілінеді.

30. Сынамаларды алуға және тіркеуге арналған үй-жайлар зертханаға кіре берісте орналасады. Зертханада материал алуға арналған пункт болған жағдайда персонал және тексерілетін адамдар үшін бөлек дәретханалар көзделеді.

31. Жұмыс орындарына өтетін негізгі жолдардың ені немесе екі қатар орналасқан жабдықтардың арасы шығып тұратын конструкцияларды есепке алғанда 1,5 метрден кем болмайды.

32. Өрт болған жағдайда патогендігі I-II топты ПБА-сы сақталатын тоңазытқыштар (термостаттар, сейфтер) шығарылмайды.

33. ПБА-мен жұмыс жасау үшін қауіптілігі 2-сыныпты БҚБ пайдаланылуы тиіс, ПБА-мен жұмыс жүргізілетін үй-жайлар бактерицидті сәулелегіштермен жабдықталады. Әрбір сәулелегіштің жұмыс уақытын есепке алу журналда белгілеу арқылы жүргізіледі.

34. Зертхана жұмысында қолданылатын аспаптар, жабдықтар және өлшеу құралдары аттестатталуы, тексерілуі, техникалық жарамды болуы тиіс, техникалық паспорты және қауіпсіздік талаптары ескерілген пайдалану жөніндегі жұмысшы нұсқаулығы болады.

35. Зертханалық жабдықтарды және бөлімшенің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін инженерлік жүйесін жөндеуді инженерлік-техникалық қызметтер және мамандар өндірістік қажеттілікке сәйкес жүзеге асырады.

### **3-тарау. Зертханадағы сумен жабдықтауға, кәріз жүргізуге, жарық беруге және желдетуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

36. Зертхананың орталықтандырылған ыстық және суық сумен жабдықтау, кәріз жүргізу, электрмен жабдықтау, жылыту жүйелері болады.

37. Елді мекенде орталықтандырылған су құбыры және кәріз жүргізу болмаған жағдайда, автономды сумен жабдықтау және кәріз жүйелері орнатылады.

38. Зертханада персоналдың қолдарын жууға арналған раковина және араластырғыш арқылы ыстық және суық су келтірілген ыдыстар мен мүкәммалды жууға арналған ванналар жабдықталады. Қолды жуу диспенсордан сұйық сабын берілуімен жүзеге асырылады және бір жолғы сүлгімен кептіру арқылы жүргізіледі.

39. Зертхана жабдықтары жасанды іске қосылатын ішке сору-сыртқа шығару желдеткішімен және сыртқа шығару шкафтарынан ауаны соруға арналған жеке (автономды) желдеткіш құрылғыларымен жабдықталады, аудандық деңгейдегі зертханалар үшін механикалық іске қосылатын желдеткіш рұқсат етіледі.

40. Жұмысшы үй-жайлары ауасында жарылыс қаупі бар және улы газдардың, булардың және шаңның болуы рұқсат етілген шекті шоғырланудан аспайды.

41. Зиянды және ыстық булар мен газдар бөлетін заттармен жұмыстар жүргізілетін сыртқа шығару шкафтары будың тығыздығына байланысты автоматты іске қосылатын жоғарғы және төменгі сорғыштармен және сұйықтықтың еденге ағып кетуін болдырмайтын ернеулермен жабдықталады.

42. Сыртқа шығару құрылғылары 15-20 сантиметрге (бұдан әрі – см) ашық тұрған шкафтардың қайырма жақтауларында ауаны сору жылдамдығы секундына шамамен 0,5-тен 0,7 метр ( бұдан әрі – м/сек) дейін жылдамдықты қамтамасыз етуі тиіс. Қауіптілігі 1 және 2 сыныпқа жататын аса қауіпті заттармен жұмыс істеу кезінде ауаның жылдамдығы 1 м/сек дейін көбейтіледі.

43. Сыртқа шығару шкафтарының жүйесін ажыратқыштар оларға жақын орналасады, шкафтарда орнатылған аспаптарды қосатын розеткалар сыртқы панелінде, газ шүмектері алдыңғы ернеуінде, штепсельдік розеткалар сыртқа шығару шкафынан тыс жұмыс үстелінің бүйірінде немесе шкафтың ішінде орналастырылады.

44. Сыртқа шығару шкафтарының және БҚБ-ның желдету жүйесінің ажыратқыштары оларға жақын орналасуы тиіс, шкафтарда және БҚБ-да орнатылған аспаптарды қосатын розеткалар сыртқы панелінде; газ шүмектері алдыңғы ернеуінде; штепсельдік розеткалары сыртқа шығару шкафтан немесе БҚБ-дан тыс жұмыс үстелінің бүйірінде орналасады.

45. Сыртқа шығару шкафтарының жақтаулары (есіктері) жұмыс кезінде төменгі жағында кішігірім саңылаумен жабылады. Көтеріңкі жақтаулары олардың құлап кетуін болдырмайтындай құрылғылармен мықтап бекітіледі.

46. Зертхана үй-жайларындағы жұмыс бөлмелерінде ауаның температурасы плюс 18-21 градус Цельсий (бұдан әрі - °C) шамасында, салыстырмалы ылғалдығы 40 пайыздан (бұдан әрі - %) 70 %-ға дейін ұсталады, егер зерттеу әдістемесінде басқасы көзделмесе, температуралық режимді және ылғалдық белгісімен құжаттаманы жүргізу қажет.

47. Үшінші және төртінші климаттық аймақ аудандарында орналасқан ғимараттарда жазғы кезеңде ауа баптағыштар, микробиологиялық зертханаларда қосымша дезарлар орнатылады. Жұқтырылған материалмен жұмыс істеген кезде ауа баптағыш ажыратылады. Ауа баптағыштардың сүзгілеуші элементтері механикалық бөлшектерден тазартылып тұрады(үш айда кемінде 1 рет) және дезинфекцияланады.

48. Зертхана үй-жайларының табиғи және жасанды жарығы болуы тиіс. Жұмыс бөлмелерінің терезелері оңтүстікке бағытталған кезде жұмыс үстелдері мен оптиканың күн сәулесінің тікелей түсуінен қорғалуы дезинфектанттарға төзімді күн көзінен қорғайтын үлдір, жалюзи пайдалану арқылы қамтамасыз етіледі.

49. Люминесцентті микроскоппен жұмыс жүргізілетін үй-жайда, фото бөлмеде, себезгі бөлмелерінде, санитариялық тораптарда және қойма үй-жайларында табиғи жарықты көздемеуге жол беріледі.

**4-тарау. Зертханаларды күтіп-ұстауға, пайдалануға, ондағы жұмыс жағдайларына және радиациялық, химиялық, токсикологиялық, бактериологиялық, вирусологиялық, паразитологиялық қауіпсіздікті (оның ішінде аварияларды жою кезінде) қамтамасыз етуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**  
**1-параграф. Зертханаларға қойылатын жалпы талаптар**

50. Жұмысқа кіріскенде және әрі қарай тоқсан сайын барлық зертханалардың жұмыскерлері үшін нұқсаулар жүргізілуі қажет.

51. Зертхана бекітілген номенклатура және өткізілетін зерттеулердің көлеміне сәйкес жеткілікті саны зертханалық ыдыспен, жабдықпен, шығын материалымен жасақталуы керек. Зертханада тиісті нормативтік техникалық құжаттамаларға сәйкес анықталған зерттеулердің сапасын бақылау жүйесінің талаптары орындалуы қажет.

Зертхана жиһазы бактериологиялық зертханада ашық түсті болуы керек. Жиһаздың ішкі және сыртқы қабаты өңдеуді қиындататын тесік және ойықтар болмауы керек және химиялық реагенттердің және дезинфекциялау құралының әсеріне төзімді болады.

52. Зертхана үй-жайында:

- 1) арнайы киімсіз жұмыс істеуге;
- 2) бұзылған желдеткішпен жұмыс жүргізуге;
- 3) жұмыс үй-жайларында темекі шегуге, тамақты сақтауға және ішуге; затбелгісі жоқ реактивтерді сақтауға және қолдануға;
- 5) жылыту құралдарында қандай да бір нәрсені кептіруге;
- 6) улы, қатты әсер ететін, жарылыс қауіпті заттар мен ерітінділер қорын жұмыс орындарында және сөрелерде сақтауға жол берілмейді.

53. Баллондарда қысыммен тұрған газ тәрізді заттармен жұмыс істеу кезінде:

- 1) баллонның вентильдерін тез ашуға;
- 2) вентильді ашу кезінде вентиль штуцерінің белағашын бағыты бойынша редуктордың алдында тұруға;
- 3) оттегі бар баллон үшін "Оттегі" деген жазуы жоқ редукторды қолдануға;
- 4) оларды жұмыс үй-жайында сақтауға;
- 5) талап етілетін реттеусіз балонның қондырғысымен қосылуын тексерусіз газды шығаруға;
- 6) таңбаланбаған баллонды пайдалануға жол берілмейді.

54. Жұмыс уақытында сыртқа шығару шкафтарының жақтаулары жабық болуы тиіс, көтеріңкі жақтаулары құрылғылармен мықты бекітіледі.

55. Сыртқа шығару шкафында жұмыс кезінде соратын тесіктің астына басын тосуға, тез буланатын сұйықтық қайнап жатқан кезде немесе құйылған ыдыстың үстінен еңкеюге жол берілмейді.

56. Тез тұтанатын сұйықтықтарды 100°C дейін жылыту сулы моншаларда, 100°C жоғары - май моншаларда жүргізілуі тиіс. Тез тұтанатын сұйықтығы бар біртіндеп жылытусыз ыстық суға салуға жол берілмейді.

57. Спирттік шаммен немесе тез тұтанатын сұйықтармен жұмыс істеуде авариялық жағдай болғанда отты сөндіру үшін жұмыс орнында тығыз мата болуы қажет.

58. Шыны аспаптармен жұмыс істеген кезде:

1) қыздырылған ыдыс салқындатылғаннан кейін берік кептелген тығынмен жабу;

2) шыны түтікшелерді немесе термометрді тесілген сынамаға орнатқан кезде соңғысын алақанмен тіремеу, ал бүйір жақтарынан ұстау қажет;

3) шыны аспаптарды жинау немесе оның жекелеген бөліктерін көксағыз көмегімен қосу кезінде – қолды сүлгімен қорғау, шыны түтікшелер сынған кезде түтікшені кесіндінің маңынан ұстау керек.

59. Сұйықтықтарды ауыстырып құю кезінде (құрамында инфекциялық аурулардың қоздырғыштары бар сұйықтықтардан басқа) құйғышты қолдану қажет.

60. Жұмыстарды жүргізуде шыны аспаптардың қызуы кетуі немесе оның сынуы мүмкін сыртқа шығару шкафтарында қаңылтыр табаларда көзілдірік, қолғап және резеңке алжапқыш киіп орындау қажет.

61. Спирт, бензол, ацетон, бром, йод құйылған құтылар берік кептелген шыны тығындармен, сілті құйылғандары бұрандалы тығындармен жабылады.

62. Зертханада: жедел көмек қажеттілігі және авариялық жағдайға дәрі қобдишасы болуы тиіс. Ботулиндік уыттармен жұмыс жүргізу кезінде – уытқа қарсы сарысулар болады.

63. Зертхана қызметкерлері арнайы киіммен және жеке қорғаныш құралдарымен қамтамасыз етіледі.

## **2-параграф. Микробиологиялық зертханадағы жұмыс жағдайларына қойылатын талаптар**

64. Микробиологиялық зертхананың патогендігі III-IV топты микроорганизмдерді жұқтырған немесе жұқтыруы ықтимал материалмен жұмыс жүргізу үшін "жұқпалы" және "таза" аймақтары болуы тиіс. "Жұқпалы" және "таза" аумақтардың шекарасында, жаңадан салынып жатқын немесе құрылып жатқан зертханаларда санитариялық өткішгіш орнатылады.

65. Патогендігі I-IV топтардың қоздырғыштарын жұқтырған немесе жұқтыруы ықтимал инфекциялық материалмен жұмысқа әр ведомствоның қабылданған лауазымдарды ауыстыру тәртібіне сәйкес қажетті даярлаудан өткен жоғары және арнайы орта білімі бар мамандар жіберіледі.

66. Зертхананың үй-жайларын жұмыс басталғанға дейін ылғалды тәсілмен жинайды, "таза" аумақта жуу құралдарын, "жұқпалы" жуу құралы мен дезинфектанттарды қолдану арқылы және бактерицидті сәулелегіштермен қуаты 1 текше метрге (бұдан әрі – м3) 2,5 ватт жағдайында 30-60 минут бойы сәулелейді. Жұмыс аяқталғаннан кейін үстелдерді, аспаптарды, жабдықты, еденді, БҚБ-ны дезинфекциялық ерітіндіні қолданып сүртеді. Жинау мүкәмал "таза" және "жұқпалы" аумақтар үшін жеке таңбалануы тиіс. Жинау мүкәмал тек қана осы аумақтарда таңбалануына сәйкес қолданылады.

67. Инфекциялық материалды жеткізу және оны бір зертханадан ұйымның (зертхананың) аумағындағы екіншісіне тасымалдау тұмшаланған жабық металл ыдыста (биксте, бактардаң тоңазытқыш сөмкелерде, контейнерлерде) жүзеге асырылады. Сұйық материалдары бар жеткізілетін ыдыстар тасымалдану кезінде төгілуін болдырмайтын тығындармен жабылуы тиіс. Материалды ашқан кезде бикстер мен түтікшелерді дезинфекциялық ерітіндімен сүртеді және металл табаққа қояды.

68. Инфекциялық материалды бокстан боксқа немесе автоклавқа ауыстыру металл бикстерде немесе бактарда жүргізіледі.

69. Инфекциялық материалды түтіктерде, шыны аяқтарда, құтыларда себу кезінде материалдың атауы, талдау нөмірі, себу күні және тіркеу нөмірі көрсетіліп жазылады.

70. Құрамында инфекциялық аурулардың қоздырғыштары бар сұйық орталар автоматты тамшуырдың немесе бір рет пайдаланылатын стерилді тамшуырдың көмегімен сорып алынады. Сұйық орталарды түтіктен екінші түтікке жиегінен асырып құюға жол берілмейді. Пайдалану алдында ыдыстың, тамшуырлардың, жабдықтардың, шприцтердің тұтастығы және жарамдылығы тексеріледі.

71. Кептірілген микроорганизмдер бар ампулаларды ашу кювет үстінде үстелдік бокстарда дезинфекциялық ерітіндімен жүргізіледі. Кесілген ампуланың ұшы дезинфекциялық ерітіндіге батырылған үш қабатты дәке салфеткамен жабылады және пинцетпен сындырып алынады. Ашылған ампула бір-екі минут бойы сол салфеткамен жабылған күйінде қалдырылады, одан әрі салфетка дезинфекциялық ерітіндіге батырылады, содан кейін ампула стерилді тампонмен жабылады.

72. Мынаған:

1) инфекциялық материалмен зерттеу жүргізілетін үй-жайда тірі вакцинамен жұмыс істеуге;

2) зерттелетін микроорганизмдер сезімтал болатын дәрілік препараттар болмаған кезде микробиологиялық зертханада вирулентті антибиотикке төзімді микроорганизмдермен тәжірибелік жұмыстарды жүргізуге жол берілмейді.

73. Істен шыққан материалды (жұмысшы себінділерін, науқастардың биологиялық материалын, кеміргіштердің, зертханалық жануарлардың өлекселерін, індік материалды) рұқсат етілген әдістердің бірімен зарарсыздандырады. Есепке алынбаған жағындыларды, Петри тостағанын, түтіктерді және инфекциялық материалы бар басқа да зертханалық ыдыстарды жұмыс аяқталғаннан кейін жұмыс үстелдерінде қалдыруға жол берілмейді.

74. Жұқпалы материалды сақтағаннан кейін тоңазытқыштарды еріту оны дезинфекциялаумен бірге жүргізіледі. Конденсациялық су залалсыздандыруға жатады.

75. Жұмыс күні аяқталғаннан кейін және түнгі уақытта зерттеу жүргізу ұйым басшысының рұқсатымен ауысымдық жұмыс орындалған және зертханада кемінде екі адам (дәрігер және зертханашы) қатысқан жағдайда жүргізіледі.

Зертхана ішіндегі қызметкерлердің патогендігі I-IV топтың микроорганизмдерін жұқтырғаны туралы барлық ақпарат тез арада зертхана меңгерушісіне және мекеме басшысына беріледі.

Пайдаланылған тамшуырлар дезинфекциялау ерітіндісіне арналарында ауа көпіршіктерін болдырмай, толық (тік) батырылады.

76. Жұмысты бастау алдында БҚБ сору желдеткіші қосылу керек. Материалдарды салу теріс қысымда жүргізілуі керек.

77. Зертхана үй-жайларында:

1) жағылған оттықтарды және басқа да қыздыратын аспаптарды бақылаусыз қалдыруға, шүмектері жарамсыз оттықтармен жұмыс істеуге, оларды тез тұтанатын заттардың жанында ұстауға;

2) жанып тұрған оттықтар және қосылып тұрған электрлі қыздырғыш аспаптарының жанында кездейсоқ төгілген өртке қауіпті сұйықтықтарды жинауға;

3) жұмыс уақытында бокстың есігін ашуға жол берілмейді.

78. Қысыммен жұмыс істейтін ыдыстарды орнату, монтаждау, жөндеу және пайдалану Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес жүргізілуі тиіс. Ыдыстар мен баллондар таңбалануы және арнайы журналда еркін түрде тіркеледі.

79. Автоклавтар мен термостаттарды пайдалану кезінде мынадай талаптар орындалады:

1) автоклакта жұмыс істейтін адамға, егер онымен екі және одан көп жұмыскер айналысса, пломбыланған бактар мен басқа да жұқпалы материал бар ыдысты қолхат арқылы тапсыру;

- 2) автоклав жұмысын бақылау журналын жүргізу;
- 3) термостатқа тез жанатын заттарды қоймау;
- 4) реттейтін құрылғылардың сақтандырғыш қалпақтарын алмау.

80. БҚБ өтетін жолдардан және әртүрлі ауа ағындарынан алыс орында орнатылуы тиіс. Техникалық қызмет көрсетуге қол жетімді болу үшін шкафтың артынан және екі бүйірінен кемінде 30 см бос кеңістік қалдырылады.

81. БҚБ-да жұмыс таза аймақтан жұқпалы аймаққа қарай бағытталып ұйымдастырылуы тиіс. БҚБ-ның ішкі беттері Қазақстан Республикасында қолдануға рұқсат етілген дезинфекциялау құралдарымен өңделеді. БҚБ-да сүзгіштер жұмысының тиімділігіне жыл сайын бақылау жүргізу қажет.

82. ИФТ жүргізілетін бөлмелерде үстелдерді, аспаптарды, жабдықтарды өңдеу 70% этил спиртімен жүргізіледі, ИФТ зерттеулер, ПТР жүргізген кезде 70% этил спиртін (күн сайын) және осы мақсаттарға қолдануға рұқсат етілген дезинфекциялық құралдарды пайдалана отырып, өндірушінің нұсқаулығына сәйкес (ай сайын) жүргізіледі.

83. Вирустарды индикациялау бойынша жануарларда зерттеулер жүргізу кезінде мынадай шарттар сақталады:

1) зертханалық жануарларды жұқтыру және сою, жұқтырылған жануарларды күтіп-ұстау, центрифугалау, кептіру, аэрозоль түзуі мүмкін басқа да операциялар ; жасушалардың өсірінділерін және тауықтың эмбриондарын жұқтыру; суспензиялар дайындау; лиофилизацияланған ПБА-мен жұмыс; коллекциялық штаммдарды жүргізу бойынша жұмыс зертхананың жұқпалы аймағындағы боксталған үй-жайларында БҚБ-да жүргізіледі;

2) ПБА бар сыйымдылықтар дезинфекциялау ерітіндісіне батырылған көп қабатты салфетка жабылған табаққа немесе астауға орналастырылады;

3) тірі вирустармен серологиялық зерттеулер, тін өсіріндісінің әртүрлі алғашқы және қайта себілетін желілерін дайындау, клиникалық материалдарды алғашқы өңдеу БҚБ-да жүргізіледі.

### **3-параграф. Қорғаныш костюмін қолдануға қойылатын талаптар**

84. Орындалатын жұмыстардың сипатына байланысты қорғаныш костюмдерінің мынадай түрлері пайдаланылады:

1) 1-тип – пижама немесе комбинезон, медициналық аяқ киім, медициналық қалпақ, үлкен орамал (капюшон), обаға қарсы халат, оң қысымды респиратор-капюшон, мақта-дәке бетпердесі (шаңға қарсы респиратор, сүзетін немесе оттегі-оқшаулағыш газтұтқыш), көзілдірік, резеңке қолғаптар, орамал, шұлықтар, аяқ киімдер, резеңке етіктер;

2) 2-тип – пижама немесе комбинезон, медициналық аяқ киім, медициналық қалпақ, үлкен орамал (капюшон), обаға қарсы халат, мақта-дәке бетпердесі, резеңке қолғаптар, сүлгі, шұлықтар, аяқ киімдер, резеңке етіктер;

3) 3-тип – пижама, медициналық қалпақ, үлкен орамал, обаға қарсы халат, резеңке қолғаптар, сүлгі, шұлықтар, аяқ киімдер, галоштар;

4) 4-тип – пижама, қалпақ (кішкентай орамал), обаға қарсы халат (хирургиялық), шұлықтар, аяқ киімдер.

85. Комбинезондар және пижамалар тығыз матадан тігіледі (бөз немесе кенеп мата), алдыңғы жағынан тұмшаланып түймеленеді.

86. Обаға қарсы халат хирургиялық типі бойынша, бірақ одан айтарлықтай ұзындау (балтырының төменгі үштен біріне дейін) етіп тігіледі, бұл ретте оның етегі біріне бірі тереңірек кіріп қабысуы тиіс; белдігі және жағасындағы байламдары екі жаққа бөлек тігілген екі бөліктен құралады, жеңін байлау үшін бір ұзын таспа тігеді.

87. Обаға қарсы орамалды 90х90х125 см өлшемімен дайындайды.

88. Мақта-дәке бетпердесін ұзындығы 125 см және ені 50 см. дәкенің кесіндісінен дайындайды. Дәкенің кесіндісін сыртқы жиегінен ортасындағы екі жағынан 50 см ұзындықпен кеседі, содан соң дәке бөлігінің ортаңғы бөлігіне ұзынынан тұтас тегіс ұзындығы 25 см ені 17 см мақта қабатын салады. Дәке бөлігінің жиектері айқастырылып қайырылады.

89. Көзілдіріктің жалпақ, жиектері тығыз жанасатын, олардың герметикалығын қамтамасыз ететін иілген шынымен немесе кез-келген басқа құрылымдағы "жаздық" түрін қолданады.

90. Обаға қарсы костюмді жұқпалы материалмен жұмыс істейтін үй-жайға кіргенге дейін мынадай тәртіппен киеді: пижама (комбинезон), шұлық, аяқ киім, медициналық қалпақ, капюшон (үлкен орамал), обаға қарсы халат және етік. Халаттың жағасындағы жіптерді және халаттың белдігін алдыңғы жағынан сол жақ бүйірінде міндетті түрде ілмектеп байлайды, содан кейін жеңіндегі жіптерді байлап бекітеді. Респиратор (бетперде) ауызды және мұрынды жабуы тиіс, бетперденің жоғарғы жіптерін желке тұсында ілмектеп байлайды, төменгісі мұрынның қанаты жақтарына мақта тампондарын қойып, айқастырып байлайды. Көзілдірік нығыздалып орналасуы тиіс және ауа жібермеуіне тексеріледі.

91. Костюмді зарарсыздандыру үшін өңдеуге арналған дезинфекциялық ерітіндісі бар бөлек сыйымдылық көзделеді: етікті немесе галошты, костюмді шешу үдерісінде қолғаптағы қолдарды, мақта-дәке бетпердені, халатты, орамалды (капюшонды), сүлгіні, қолғапты. Көзілдірікті 70° спиртке батырады.

92. Автоклавтаумен, қайнатумен немесе дезинфекциялау камерасында зарарсыздандыру кезінде костюмді тиісінше бикске, қабатталған қапқа салады.

93. Қолғап киілген қолдарды костюмнің әрбір бөлігін шешкеннен кейін дезинфекциялық ерітіндіге батыра отырып, костюмді мынадай тәртіппен шешеді:

1) етік немесе галошты жоғарыдан төмен қарай дезинфекциялық ерітіндіге молынан батырылған мақта тампонмен сүртеді, сүлгіні шығарады;

2) егер олар жұмыс барысында қажет болған жағдайда, жеңқаптарды және қолғаптың екінші жұбын шешеді;

3) етікті шешеді;

4) дезинфекциялық ерітіндіге батырылған мақта тампонмен костюмде болған жағдайда алжапқышты сүртеді, сыртқы бетін ішіне қаратып бүктейді;

5) көзілдірікті екі қолмен алға қарай, жоғары және басының артына тартып шешеді;

6) қолғапты шешеді (қолғаптың тұтастығы сақталмағанына күдік болған кезде оларды дезинфекциялық ерітіндіде тексереді (бірақ ауамен емес);

7) қорғаныш костюмді шешкеннен кейін қолдарын 70У спиртпен өңдейді, содан кейін сабынды сумен мұқият жуады;

8) мақта-дәке бетпердені оның сыртқы жағын бетке тигізбей шешеді;

9) халаттың жағасындағы жіптерді, белдікті шешеді және қолғаптың шетін төмен жіберіп жеңнің байламдарын ағытады, халатты шешіп, сыртқы бетін ішіне қаратып орайды;

10) орамалдың шеттерін бір қолмен желкеге жинап, абайлап шешеді.

#### **4-параграф. Патогендігі I-II топты бактериологиялық зертханадағы жұмыс жағдайларына қойылатын талаптар**

94. Микробиологиялық зертхананың патогендігі I-II топтардың микроорганизмдерін жұқтырған немесе жұқтыруы ықтимал материалмен жұмыс жүргізу үшін жұқпалы, шартты таза және таза аймақтары болуы тиіс. "Жұқпалы" және "таза" аумақтардың шекарасында, жаңадан салынып жатқын немесе құрылып жатқан зертханаларда санитариялық өткішгіштерді орнату көзделеді.

95. Жұмыс күнінің соңында 1-2 топтардың патогендері сақталатын термостаттар, тоңазытқыштар, шкафтар пломбаланады, өндірістік үй-жайлардың есіктері құлыппен жабылады.

96. Патогендігі I-II топтардың қоздырғыштарымен жұмыс жүргізген кезде мынаны сақтау қажет:

1) буын аяқтылармен жұмыс істеу кезінде қолданылған ыдысты қайнату арқылы дезинфекцияланады, қалдықтарға дезинфекциялық ерітінді құйылады немесе өрттеледі. Құрал-саймандар қайнатылады немесе отқа қақталады. Бөзден жасалған қаптар сулы-сабынды ерітіндіде 30 минут бойы қайнату арқылы дезинфекцияланады;

2) жыртқыш құстардың және аңдардың нәжістерін бөлшектеу оларды 1% формалин ерітіндісінде 12-18 сағат ұстағаннан кейін жүргізіледі;

3) жәндіктер және кенелер, олардың тарап кетуін болдырмайтын арнайы үй-жайларда (инсектарийде) шарбақтарда немесе банкілерде ұсталады. Инсектарийді толықтыру үшін ауланған бүргелер қан сормаған жастары пайда болғанға дейін жеке банкілерде ұсталады;

4) жұмыс аяқталғаннан кейін зерттелетін материал температурасы 18-20°C тоңазытқыш термостатқа салынады, үстел дезинфекциялық ерітіндімен, қолдар - 70° спиртпен өңделеді. Қызметкер аз уақытқа бокстан шыққан кезде есік кілтпен жабылады, кілт зерттеу жүргізетін қызметкерде сақталады;

5) жұқпалы аймақтың үй-жайлары жасанды іске қосылатын және шығатын жерінде жеңіл тазалайтын сүзгісі бар ішке сору-сыртқа шығару желдеткішімен жабдықталады;

6) жұқтырылған жануарлармен жұмыс жүргізілетін үй-жайларға кіретін жерде биіктігі 30 см болатын табалдырық орнатылады, бактериологиялық бокстардың, серологиялық және жедел зерттеулер жүргізілетін үй-жайлардың есіктері алдында дезинфекциялық ерітіндіге батырылған кілемшелер төселеді;

7) зертханалық үй-жайлар тұмшаланған болады;

8) зерттеулер нәтижелерін жазу шимай дәптерге жүргізіледі, бокстан шығару алдында дезинфекцияланады;

9) патогендігі I-II топтардың қоздырғыштарымен барлық зертханалық жұмыстарды жүргізу қорғаныш костюмімен жүзеге асырылады. Қорғаныш костюмін қолдануға қойылатын талаптар Санитариялық қағидаларға 3-параграфта келтірілген;

10) патогендігі I топтың қоздырғышын жұқтыруы ықтимал материалмен жұмыс істейтін адамдардың жұмыс күнінің соңында дене қызуын арнайы журналда тіркеу арқылы термометрия жүргізіледі;

11) патогендігі I-II топтардың микроорганизмдерін жұқтыруы ықтимал материалды жұқтырған жануарлар басқа жануарлардан бөлек ұсталады;

12) тоқсан сайын сарқынды судағы дезинфектанттың қалдық шоғырлануын және патогендік микрофлораны анықтау жүргізіледі.

Адамдардың, кеміргіштердің, эктопаразиттердің биологиялық материалын, сыртқы ортаның, жұқтырылған жануарлардың сынамаларын алуға және бастапқы өңдеуге байланысты барлық жұмыстар және оларды патогендігі I-II топтың қоздырғыштарына зерттеу жұқпалы блокта 1-2 типті қорғаныш костюмдерін пайдаланып жүргізіледі.

Сап және мелиоидоз қоздырғыштарымен зерттеулер 2 типті қорғаныш костюмінде, резеңке қолғаппен, мақта-дәке бетпердесімен және қорғаныш

көзілдірігімен жүргізіледі. Жұқпалы бөлімшелердің боксқа кіреберістерінде жұмыс аяқталған соң қорғаныш костюмдері шешіледі және залалсыздандырылады. ЖИТС орталықтарының зертханаларындағы жұмыс үшін 3 типті қорғаныш костюмі пайдаланылады.

Зертхананың үй-жайынан қызметкердің қорғаныш киімімен шығуына және қызметкер жұқпалы материалмен немесе жұқтыруы ықтимал материалмен жұмыс істеп жатқан кезде оны үй-жайдан шақыруға жол берілмейді;

13) күйдіргі қоздырғыштарымен жұмыс кезінде зерттеу ақталғаннан кейін зертхана үй-жайлары мен жабдықтарға осы қоздырғыштың себілуіне тексеру жүргізіледі.

97. Патогендігі I-II топтардың қоздырғыштарымен жұмыс жүргізетін микробиологиялық зертханада қызметкерлерде ауруға күдікті симптомдар анықталған жағдайда олар үшін және аварияға жол берген адамдар үшін оқшаулағыш көзделеді.

Оқшаулағыш негізгі және резервті ерекше дәрілік препараттар қорымен, шокқа қарсы дәрі-дәрмектермен және дезинфекциялық құралдармен қамтамасыз етіледі.

98. Виварийлерде және инсектарийлерде омыртқалылар мен буын аяқтылардың қозғалысын тіркеу ауланған күні мен орнын, зерттеу және карантин нәтижелерін көрсете отырып, арнайы нөмірленген және ау өткізілген журналда жүргізіледі.

99. Виварий және инсектарий үй-жайларына жұмыс күні аяқталғаннан кейін сүргі салынады.

100. Адамдар қанындағы сарысулардың антигенін анықтауға немесе патогендігі II топтың қоздырғыштарының антиденелерін анықтауға зерттеулер жеке бокстарда құрамында тірі микроорганизмдер жоқ диагностикумдарды қолданып жүргізеді.

Қан сарысуын центрифугалау арқылы бөліп алу бокста немесе БҚБ-да жүргізіледі.

101. Патогендігі I топтың микроорганизмдерімен жұмыс бокстарды өзара жалғастыратын жүйемен жарақталған арнайы тағайындалған зертханаларда жүргізіледі. Жұқпалы аймақтағы үй-жайларда есіктері автоматты түрде блокталатын өткізгіш автоклав орнатылады.

102. Биологиялық материалды сақтау төменгі температураға шыдамды, төменгі температурадағы шкафтарға немесе сұйық азотты ыдыстарға орналастырылған сынбайтын, тұмшаланған контейнерлерде жүзеге асырылады.

Биологиялық материалды технологиялық желілер арасында немесе қоймаларға тасымалдау залалсыздандыруға жататын, тұмшаланып жабылатын ылғал өтпейтін контейнерлерде жүргізіледі.

103. Жұқтырылған немесе патогендігі I-II топтардың вирустарын жұқтыруы ықтимал материалмен жұмыс кезінде персонал обаға қарсы 2 типті костюмді қолданады, жануарларды, эктопаразиттерді жұқтыру, биологиялық материалды центрифугалау және вакуумдық кептіру кезінде 1 типті қорғаныш костюмінде жүргізіледі. Жұмыс аяқталғаннан кейін персонал гигиеналық себезгі қабылдайды.

Кептірілген риккетсий өсіріндісі бар ампуланы ашу, риккетсийдің биомассасын гомогендеу 2 типті қорғаныш костюмінде БҚБ-да жүзеге асырылады.

## **5- параграф. Молекулярлық-биологиялық, иммундық-биологиялық зертхананың жұмыс жағдайларына қойылатын талаптар**

104. ПТР әдісімен зерттеулер жүргізген кезде мынадай қағидалар сақталуы тиіс:

1) әр аймақта өзіне тиесілі жиһаздар жиыны, тоңазытқыштар/мұздатқыштар, зертханалық жабдықтар, реагенттер, автоматты тамшуырлар (дозаторлар), ұштықтар, пластикалық және шыны ыдыстар, қорғаныш киімдері, аяқ киімдер, ұнтақсыз бір рет қолданылатын қолғаптар, жинау мүкәммалы және тек осы бөлмеде қолданылатын басқа да шығыс материалдары болады;

2) жабдықтарды, шығыс материалдарын, реактивтерді, қолғаптарды, халаттарды бір үй-жайдан екінші үй-жайға тасымалдауға жол берілмейді;

3) мына аймақтар үшін жеке үй-жайлар бөлінеді: сынама дайындау, реакциялық қоспаларды, детекциялар ( нәтижелерді есепке алу) дайындау, үш зонаның барлығы бокс ақлды бөлмелермен жабдықталады;

4) ПТР-дің әрбір кезеңі бір рет қолданылатын шығыс материалын қолдану арқылы автоматты тамшуырдың (дозатордың) жеке жинағымен жүзеге асырылады. Бір рет қолданылатын шығыс материалы (ұштықтар және түтіктер) ДНҚ-аздан және РНҚ-аздан бос, апирогенді болуы тиіс. Ұштықтарда сүзгіштер бар (аэрозолдық кедергі) болады;

5) ПТР бойынша барлық жұмыстар жұмыстың әрбір кезеңі қамтамасыз етілетін ұнтақсыз бір рет қолданылатын қолғаппен жүргізіледі;

6) ПТР жүргізуге арналған барлық үй-жайлар жуу және дезинфекциялық құралдардың әсеріне төзімді материалмен жабылады; барлық үй-жайларда бактерицидті сәулелегіштер орнатылады;

7) ПТР зерттеулеріне арналған үй-жайларды жеке ғимаратта орналастыру кезінде мыналар көзделеді: материалды қабылдайтын, үлгілерді тіркейтін және алғашқы өңдеуден өткізетін бөлме, дәрігерлерге арналған бөлме, киім ілетін орын, дәретхана, себезгі, қойма үй-жайлары, автоклав, жуатын бөлме;

8) ПТР зерттеулерін нақты уақыт режимінде жүргізген кезде детекция үшін жеке үй-жай қажет етілмейді.

9) ПТР-дің барлық кезеңдерін өткізуге арналған реагенттерді сақтау шарттары қолдану бойынша нұсқаулыққа сәйкес болуы тиіс. Клиникалық үлгілер реагенттерден бөлек сақталады;

10) сынама дайындау және реакциялық қоспаларды дайындау кезеңдері БҚБ-да жүргізіледі;

11) сынама дайындау үй-жайы (бөлмесі) материалды қабылдау бөлмесіне жақын, детекцияға арналған бөлме мүмкіндігінше басқа аймақтардан алыс немесе оларға ауа ағынымен амплификация өнімдерінің енуін болдырмайтын оқшауланған бөлікте орналасады;

12) терезелер тығыз жабылуы тиіс. Жұмыс үстелдеріне күн сәулесінің тікелей түсуінен қорғау үшін дезинфекциялық құралдарға төзімді материалдан жасалған жарықтан қорғаушы үлдір қолданылады.

105. ИФТ жүргізу кезінде:

1) бір рет қолданылатын ұштықтарды және ыдыстарды қайта пайдалануға, жабдықтарды, шығыс материалдарын, реактивтерді, қолғаптарды, халаттарды ИФТ арналған үй-жайлардан басқа үй-жайларға тасымалдауға жол берілмейді;

2) жууға арналған ерітіндінің ұсақ тамшыларын сорғытуға арналған сүзгіш қағаз бір рет қана қолданылады;

3) ИФТ арналған үй-жайдың оңтайлы температурасы плюс 18°C - 22°C болады;

4) күн сайын (жұмыстан кейін) жабдықтарды, дозаторларды, штативтерді өңдеу 70% этил спиртімен жүргізіледі, планшеттерді автоматты жуғыш дистилденген сумен, аптасына бір рет 70% этил спиртімен мұқият жуылады;

5) планшеттерді қыздырғыш аспаптардың жанында инкубация жасауға жол берілмейді;

6) термостаттың жоғарғы және төменгі сөрелеріндегі температура күн сайын бақыланады.

106. ЖИТС орталықтарының зертханаларында АИТВ-жұқтырғандардың қан сарысулары үлгілерінің банкін" ұйымдастыру үшін жеке бөлме көзделеді. Бөлме 2-камералық минуслық (минус 40°C) тоңазытқыштармен жабдыкталады, құлыппен жабылады және сүргі салынады.

107. Мицелиалды өсірінділермен зерттеу жүргізу кезінде мынадай шарттар сақталады:

1) грибоктардың мицелиалды фазасымен жұмыс істеу кезінде себінді бар агарлық пластинкалар термостатта 5 тәуліктен асырмай ұсталады (споралардың пайда болғанына дейін), себінді бар матрастар, түтіктер бокстың сыртында

ашылмауы тиіс. Себінділерді қарау бокстарда 4 типті костюмде мақта-дәке бетпердесімен, бокстағы грибоктардың ашытқы фазасымен жұмыс 3 типті костюмде, бетпердемен, серологиялық зерттеулер 4 типті костюмде жүргізіледі;

2) жұмыс басталу алдында 15 минут бұрын бокста бактерицидті сәулелегіштерді және сыртқа шығару желдеткіш жүйесін қосады. Боксты тиеген кезде желдеткішті ажыратады. Егер бокстағы жұмыс кезінде ауаны сору тоқтатылса, жұмысты жедел тоқтатады. Бокстың ауасына бактериологиялық зерттеу тоқсанына бір реттен кем емес, сүзгіштің жұмысына бақылау айына бір рет жүргізіледі;

3) жасушалық элементтерді есептеу алдында, грибоктардың жүзгінің автоклавтайды немесе оған 10 % формалин қосып, әрі қарай термостатта 37оС температурада 2 сағат ұстайды.

4) мицелиалды фазадағы өсірінділермен жұмыс бокстан шығатын және кіретін ауаны тиімділігі жоғары сүзгіштер арқылы сүзуді қамтамасыз ететін желдету жүйесі бар тұмшаланған бокста жүргізіледі;

5) мицелиалды өсірінділерді себу бокстарда өсірінділерді алдын ала түтіктерге және матрастарға физиологиялық ертіндімен немесе сорпамен енгізгеннен кейін жасалады. Өсіріндінің шайындысы жағдайында сұйықтықты матрастарға ұзын инесі бар шприцпен түтік арқылы енгізеді. Себінділерді металл сыйымдылықтарда инкубация жасайды;

## **5-тарау. Зертханаларда вирустармен жұмыс кезіндегі қауіпсіздікке қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

108. Зертхананың жұқпалы аймағы бокстарында (немесе БҚБ-да) мыналар жүргізіледі:

- 1) жұқтыру және жануарларды сойып ашу;
- 2) жасушалар және тауық эмбриондары өсірінділерін жұқтыру;
- 3) жүзгіндер дайындау;
- 4) инфекция жұқтырған жануарларды күтіп-ұстау;
- 5) коллекциялық штаммдарды жүргізу;
- 6) лиофилизацияланған ПБА-мен жұмыс істеу;
- 7) центрифугалау, кептіру, дезинтеграциялау, аэрозол түзуі ықтимал басқа да операциялар бойынша жұмыс.

109. Тірі вирустармен серологиялық зерттеу, бастапқы және қайта егілетін тіндер өсірінділерінің сан алуан жүйелерін дайындау, клиникалық материалдарды бастапқы өңдеу БҚБ-да жүргізіледі.

110. БҚБ-да жұмыс істеген кезде мақта-матадан тігілген пижамалар, стерилді халаттар, орамалдар, бетперделер киілуі тиіс. Жасушалық жүйелерді

культивациялау және жұқпалы материалмен жұмыс істеу резеңке қолғаппен орындалады.

111. ПБА бар ыдыстар дезинфекциялау ерітіндісіне батырылған қабатталған салфеткамен жабылған дезинфекциялық табаққа немесе астауға орналастырылады.

112. Адамдардың қан сарысуларын антигендердің болуына зерттеу немесе патогендігі II топты қоздырғышқа антиденелерді анықтау кезінде мынадай шарттар сақталады:

- 1) жұмыс жеке үй-жайларда (бөлмеде, бокста) жүргізіледі;
- 2) инфекциялық емес (құрамында тірі қоздырғыштар жоқ) антигендерді (диагностикумдарды) қолдану;
- 3) центрифугалау арқылы қанның сарысуын бөлу бокста немесе БҚБ-да жүргізіледі.

113. Патогендігі I-II топтардың вирустарымен жұмыс арнайы арналған барлық зерттеулер өзара қатынасатын БҚБ жүйесінде жүргізілетін зертханаларда жүргізілуі тиіс. Жұқпалы аймақтардың үй-жайларында есіктері автоматты түрде жабылатын өтпелі автоклав орнатылады.

114. Жұқпалы аймаққа кіру жуынатын себезгісі немесе шлюзі бар санитариялық өткізгіш арқылы жүзеге асырылады, ол жерде қорғаныш киімдері киіледі. Шлюзде жұмыс істеген уақытта бактерицидті шам қосылады.

115. Шлюздерге кіретін есіктер өздігінен жабылатын болуы және құлыптармен қамтамасыз етілуі тиіс. Жұмыс уақытында жұқпалы аймақтағы үй-жайлардың есіктері жабық болуы тиіс. Бұл уақытта вирусологиялық боксқа кіруге және шығуға жол берілмейді. Басқа үй-жайлармен байланыс жасау үшін телефон немесе сөйлесу құрылғылары қолданылады.

116. Биологиялық материалдарды сақтау тұмшаланған, төменгі температураға төзімді, сынбайтын контейнерлерде жүзеге асырылады, олар температурасы төмен шкафтарға немесе сұйық азот құйылған ыдыстарға орналастырылады.

117. Биологиялық материалды технологиялық желілер, сақтау қоймасы аралығында тасымалдау тұмшаланып жабылатын, ылғал өтпейтін, залалсыздандырылатын контейнерлерде жүргізіледі.

118. Жұмыс кезінде персонал 2 типті обаға қарсы костюмді қолданады, тауық эмбриондарын, жануарларды, эконопаразиттерді жұқтыруды, биологиялық материалды центрифугалау және вакуумдық кептіруді 1 типті қорғаныш костюмімен жүргізіледі. Жұмыс аяқталғаннан кейін гигиеналық себезгі қабылдайды.

## **6-тарау. Зертханада терең микоздар қоздырғыштарымен жұмыс кезіндегі қауіпсіздікке қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

119. Мицелиалды фазадағы өсірінділермен әрекет жасау, грибоктардың өміршендігінің барлық фазаларын зерделеу БҚБ-да жүргізіледі.

120. Егер жұмыс кезінде бокста ауаны сору тоқтап қалса, онда жұмыс та бірден тоқтатылады. Аптасына кемінде бір рет бокстың ауасына бактериологиялық зерттеу, сүзгіштің жұмысына айына бір рет бақылау жүргізіледі.

121. Мицелиалды фазадағы өсірінділерді егу бокстарда физиологиялық ерітіндімен немесе сорпамен түтікке және матрасқа алдын ала енгізгеннен кейін жүргізіледі. Өсірінділер шайындысы барысында сұйықтықты матрасқа ұзын инесі бар шприцпен түтік арқылы енгізеді. Өсірінділерді металл сыйымдылықтарда инкубациялайды.

122. Грибоктардың мицелиалды фазасымен жұмыс істеу кезінде агар пластинкаларын себінділерімен 5 тәуліктен аспайтын уақытқа (спора пайда болғанға дейін) термостатта ұстайды, себінділері бар матрастарды, түтіктерді бокстан тыс жерде ашпайды. Бокстарда себінділерді қарау 4 типті костюммен, мақта-дәке бетпердесін киіп жүргізеді. Грибоктардың ашытқы фазасымен жұмысты бокста бетпердемен 3 типті костюммен, серологиялық зерттеуді – 4 типті костюммен жүргізеді.

123. Грибок жүзгіндерінің жасушалық элементтерін есептеу алдында автоклавтайды немесе 10% дейінгі формалинді қосады және термостатта 37°C температурада 2 сағат ұстайды.

124. Антигендерді, вакциналарды алу мақсатында өсірілген грибоктарды 30 минут бойы 0,5 атмосфера жағдайында немесе формалинді ақырғы шоғырлануына дейін 0,5% қоса отырып, автоклавтау арқылы залалсыздандырады .

## **7-тарау. Зертханаларда паразиттік аурулардың қоздырғыштарымен жұмыс кезіндегі қауіпсіздікке қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

125. Ішінде стробила, онкосфера, жұмыртқалар, құрттар, ересек гельминттер мен ішек қарапайымдылары болуы ықтимал материал тығыз жабылатын қақпағы бар шыны немесе пластикалық ыдыста жеткізіледі.

126. Гельминттердің, ішек қарапайымдыларының және қан паразиттерінің болуына зерттеуді және дайындауды копроовоскопия, байыту және перианальді қырынды әдісімен ауа шығару шкафында жүргізеді. Байыту әдістерін қолдану арқылы зерттеуге арналған зертханалық ыдыс кюветте орнатылады. Зерттеу үшін дайындалған препараттар арнайы подностарға қойылып, жағындылар бар заттық шынылардың астына көлемі үлкен шыныларды салады.

127. Зерттелетін материалмен, ыдыспен, жабдықпен жасалатын барлық әрекеттер резеңке қолғаппен жүргізіледі.

128. Пайдаланылған тамшуырлар, түтіктер, капиллярлар, заттық және жабынды шынылар дезинфекцияланады.

129. Гельминттерді жұқтыруы ықтимал материал жеке тоңазытқышта сақталуы тиіс, ол жұмыс күнінің соңында сүргіленеді.

## **8-тарау. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерімен және гельминттермен жүргізілетін жұмысқа қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

130. Меншік нысандарына, ведомстволық тиістілігіне қарамастан зертхананың (бактериологиялық, вирусологиялық, паразитологиялық, молекулярлық-биологиялық, иммундық-биологиялық) патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерімен және гельминттермен жүргізілетін жұмысқа санитариялық қағидаларға 3-қосымшаға сәйкес биологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтауды бақылау жөніндегі тиісті комиссияның рұқсаты болуы керек.

131. Биологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтауды бақылау жөніндегі комиссия (бұдан әрі – режимдік комиссия) туралы ережені және орталық режимдік комиссияның құрамын халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік орган бекітеді.

132. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерінің сыныптамасы Санитариялық қағидаларға 3-қосымшада келтірілген.

133. Рұқсат мынадай микроорганизмдермен:

1) патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдеріне және гельминттерге: ғылыми-зерттеу институттарына (Ғылыми орталық), облыстық, қалалық (Астана, Алматы) санитариялық-эпидемиологиялық сараптама орталықтарына, обаға қарсы күрес станцияларға, сондай-ақ республикалық маңызы бар басқа ведомстволардың мекемелеріне – халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы уәкілетті органының орталық режимдік комиссиясы (ОРК);

2) патогендігі III-IV топтардың микроорганизмдерімен және гельминттермен: облыстар, қалалар мен аудандардың аумақтарында орналасқан зертханаларға – облыстық мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау органы жанындағы тиісті режімдік комиссия ғылыми-зерттеу, тәжірибелік, өндірістік, далалық және диагностикалық жұмыстарды жүргізуге беріледі. Режімдік комиссияның құрамына санитариялық-эпидемиологиялық сараптама орталықтарының мамандары енеді.

134. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерімен және гельминттермен жұмыс жүргізуге рұқсат "Рұқсаттар және хабарламалар туралы" 2014 жылғы 16 мамырдағы Қазақстан Республикасы Заңының 3-бабының 1-тармағына сәйкес қағидаларға 10-қосымшадағы нысанға сәйкес беріледі:

1) 10-қосымшаға сәйкес белгіленген нысандағы өтініш;

2) зертхананы оның бейініне сәйкес режімдік комиссия мамандарының тексеру актісі;

3) зертхананың бейініне сәйкес сарапшыларының қорытындысы;

4) орындалатын зерттеулер номенклатурасы, материалдық база, кадр құрамы және персоналдың кәсіби дайындығы көрсетілген түсіндірме жазба.

135. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдері мен гельминттердің қоздырғыштарын жұқтырған немесе жұқтыруы ықтимал материалмен жұмыс жүргізуге берілетін рұқсаттың шарттары мыналар болып табылады:

1) мамандардың жұмысқа тұру алдында алдын ала және мерзімдік медициналық тексеруден өтуі;

2) профилактикалық егулер алуы (қарсы профилактикалық егулер жүргізілетін аурулар тізбесі бойынша, сондай-ақ халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік органмен бекітілген егулер жүргізу ережесіне сәйкес және жоспарлы егуге жататын халықтың топтары бойынша);

136. Патогендігі I-II топтардың қоздырғыштарын жұқтырған немесе оларды жұқтыруы ықтимал биологиялық материалмен жұмыс істеуге берілетін рұқсаттың шарттары мыналар болып табылады:

1) қызметкерлердің эпидемиология, бактериология, вирусология, паразитология және аса қауіпті инфекциялар бойынша маманданудан өтуі;

2) патогендігі I-II топтардың қоздырғыштарын жұқтырған немесе оларды жұқтыруы ықтимал материалмен жұмыс істеу кезінде санитариялық-эпидемиологиялық талаптар мен қауіпсіздік техникасын білуіне, ұйым басшысының бұйрығымен ресімделген мерзімдік (екі жылда бір реттен жиі емес) аттестаттаудан өтуі.

137. Инженерлік-техникалық қызметкерлердің үй-жайларға тұрақты баруына зертханада жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы бойынша олар арнайы нұсқамадан өткеннен кейін ұйым басшысының өкімімен рұқсат беріледі.

Олар келген кезде зертханада жұқпалы немесе жұқтыруға күдікті материалмен жұмыс тоқтатылады. Инженерлік-техникалық қызметкерлердің үй-жайларды аралауы зертхана қызметкерінің біреуі ілесе жүруімен жүзеге асырылады және арнайы журналда еркін нысанда тіркеледі.

## **9-тарау. Химиялық заттармен және улармен жұмыс жағдайларына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

138. Зертханаларда арнайы (зақымдалмаған) химиялық ыдыстар пайдаланылады. Химиялық ыдыстар таза және құрғақ күйінде пайдаланылады. Суда ерімейтін органикалық заттар ыдыстан органикалық еріткіштермен кетіріледі.

Ыдыстарды химиялық әдістермен тазарту үшін хромдық қоспа, күкірт қышқылы және сілтілердің ерітінділері қолданылады. Ыдыстар мұқият тазартылғаннан және жуылғаннан кейін арнайы кептіргіш шкафтарда кептіріледі.

139. Шыны материалдарынан жасалған аспаптарды жинау бойынша жұмыстарды жүргізу кезінде мынадай талаптар сақталады:

1) диаметрі үлкен емес шыны түтікшелер шыны кесуге арналған арамен кескеннен кейін сынады;

2) шыны түтікшелердің ұштарын жинауды жеңілдету үшін олар балқытылады және сумен немесе глицеринмен ылғалдандырылады;

3) шыны ыдыстармен жұмыс істеу барысында жарақат алғанда (кесіп алғанда) жараны шынының сынықтарынан тазартады, түскен химиялық затты бейтараптандырады немесе теріден тиісті ертіндімен немесе суға батырылған тампонмен сіңіріп алынады.

140. Жабдықтарда жұмыс кезінде мынадай талаптар сақталады:

1) вакуум астындағы жұмыстар үшін түбі жайпақ құтыларды, сондай-ақ плюс 100 °C жоғары температурада пайдалануға жол берілмейді;

2) вакуум астынан сорып алу үшін қалың шыныдан жасалған Бунзен құтысы қолданылады. Шар түріндегі емес, жұқа қабырғалы ыдыстарды вакуумның астына қоюға жол берілмейді. Вакуумның астында жұмыс істеуге арналған ыдыстар алдын ала ең көп сұйылтылуға сыналады. Сынақ жүргізу алдында ыдысты темір тормен орайды;

3) жинақталған аспапты оның жарамдылығын алдын ала тексермей пайдалануға және жұмыс істеп тұрған аспапты қараусыз қалдыруға жол берілмейді;

4) жұқа қабырғалы ыдысты тығынмен жапқан кезде тығынға жақын болатын мойнының жоғарғы бөлігінен ұстайды. Ысыған ыдысты кептелген тығынмен салқындағанға дейін жабуға жол берілмейді;

5) қайнау температурасы плюс 150 °C жоғары заттарды айдау барысында ауамен салқындататын тоңазытқыш қолданылады;

6) көгертетін қышқылмен және оның тұздарымен, диметилсульфатпен, алмаспен, фосгенмен, хлормен, броммен, азот тотығымен, диазометанмен, күкірт сутегімен жүргізілетін жұмыс резеңке қолғаптарды және қажет болған жағдайда шаңтұтқышты (газтұтқыш) қолданып, ауа шығару шкафында орындалады;

7) натрий азидімен, металлды натриймен және калиймен жұмыс кезінде сумен жанасуға жол берілмейді;

8) металлды натриймен және калиймен реакциялар ауа немесе майлы моншаларды қолдана отырып жүргізіледі. Ерітілмеген майлы қатардағы галоидті қосылыстарды диметилсульфоксидпен, металлды натриймен және металлды калиймен қосуға жол берілмейді;

9) реакциялық қоспаны қайнатуға дейін қыздырған кезде түбі дөңгелек қабырғасы жұқа термоқұтылар, сұйықтықтарды айдау үшін арнайы түбі дөңгелек құтылар (Вюрц, Кляйзен құтылары, екі немесе үш ауызды құтылар) қолданылады;

10) сұйықтықты түтікте немесе құтыда қыздыру кезінде құтыны арнайы ұстағышпен, оның тесігін жұмыс істейтін адамнан басқа жаққа бағыттап ұстайды ;

11) сумен салқындататын тоңазытқышпен жұмыс кезінде судағы токтың үздіксіздігі бақыланады;

12) тотықтарды жою темір сульфатының сулы ерітіндісімен сілкілеу арқылы жүргізіледі;

13) эфирді, эфирлі ерітінділерді және басқа тез тұтанатын заттарды төгу ауа шығару шкафындағы арнайы шыны сауытқа жүргізіледі, одан әрі бөлек ыдысқа ауыстырылады. Оларды су құбыры раковиналарына немесе су ағызатын құйғыштарға құюға жол берілмейді.

141. Еріткіштерді айыру (эфир, спирт, бензол, толуол) алдын ала су ағысы бар сорғыда, одан әрі майлы вакуум-сорғыны қолдану арқылы жүргізіледі. Вакуум-сорғыны қосу алдында құтының ішіндегі салқындатылады. Айырғыш құтыны вакуум-қондырғыда қыздыру аспапта сұйылтуға қол жеткізілгеннен кейін жүргізіледі.

142. Газдық оттықтың ашық жалынында айыру кезінде құты түбінің бетін қыздыру біркелкі жүргізіледі.

Вакуум-қондырғыда айыру және құтыны салқындатудан кейін, манометрдің шүмегі жабылады, сорғы жүйеден ажыратылады және мотор өшіріледі.

143. Улы заттармен (органикалық және минералды қышқылдар, оттегі, азот, құрамында галоид бар қосындылар, мышьяк, фосфор және басқа да улы металлдар мен металл еместер қосындылары) жұмыстарды сақтық шараларын сақтап, оқытылған персонал жүргізеді.

144. Зертханада қолданылатын қатты әсер ететін улы заттарды (бұдан әрі – ҚӘУЗ) (мышьяк және оның қосындылары, көгертетін қышқыл және оның тұздары, алмас, фосфор органикалық қосындылар және басқалары) шкафта арнайы бөлінген орында немесе құлпы мен пломба салынатын ағаш жәшікте сақталады. Ішінде улы заттар бар ыдыстардың "У" деген және заттың атауы жазылған айқын және ашық түсті затбелгісі болуы тиіс. ҚӘУЗ-ды сақтауға, есепке алуға және шығысқа жазуға жауапкершілік кәсіпорын (мекеме, ұйым) бойынша бұйрықпен тағайындалған адамға жүктеледі.

145. Ішінде от-жарылыс қауіпті заттар және қатты әсер ететін улы заттар бар сыйымдылықтар жұмыс үй-жайларында жұмыс күніне қажетті мөлшердегі заттарымен сақталады. "А" және "Б" тізіміндегі медициналық препараттар 1-2 апталық қажеттіліктен аспайтын көлемде сақталады, жұмыс үшін тәуліктік қажеттілік мөлшерінде беріледі, ал күні бойы қолданылмағандары сақтауға қайтарылады.

146. Улы заттармен және қатты әсер ететін заттармен жұмыс істеу кезінде сифон немесе резеңке грушасы бар арнайы тамшуыр пайдаланылады.

Қатты улы заттар және қатты әсер ететін заттар жабық ступкада ұнтақталады және салмақ астындағы ыдыста өлшенеді. Жұмыс шаңтұтқышпен жүргізіледі.

147. Улы және қатты әсер ететін заттарды қыздыруға түбі дөңгелек құтыларда майлы, құмды, сулы моншаларда спиралі жабық электрлі пештерде жол беріледі. Ашық отты пайдалануға жол берілмейді.

148. Еденге немесе үстелге төгілген улы және қатты әсер ететін сұйықтық дезактивацияланады.

Улы және қатты әсер ететін заттармен жұмыс кезінде пайдаланылған сүзгілер және қағаз бөлек ыдысқа жиналады және газ пештерінде немесе камераларында өртеледі.

149. Улы газдармен жұмыс аяқталғаннан кейін аспаптар инертті газбен үрлеу немесе сумен толтыру арқылы залалсыздандырылады.

Сынақ жүргізіліп болғаннан кейін босаған ыдыстар мен құралдар залалсыздандырылады және жалпы жуғышқа беріледі.

150. Тез тұтанатын жанатын сұйықтықтар (қайнау температурасы төмендерін есептемегенде) сыйымдылығы 2 литрден (бұдан әрі - л) аспайтын қабырғасы қалың сауыттарда немесе берік кептелген тығындары бар банкілерде сақталады.

Сыйымдылығы үлкен болған кезде ыдыс тұмшаланған металл сауыттармен жабдықталады.

151. Ішінде оңай тұтанатын жанғыш заттар бар банкілер қақпағы тығыз жабылатын, қабырғасы мен түбі асбестпен қапталған арнайы металл жәшіктерге салынады. Жәшіктің түбіне қалыңдығы 10 мм құм төселеді. Жәшік қақпағының ішкі жағына заттың атауы анық жазылады.

Жәшік жүретін жерлерден және қыздыру құралдарынан алыс, оған баратын жол ыңғайлы болатындай еденде орналастырылады.

152. Диэтильді (күкіртті) эфир басқа заттардан оқшау салқын және қараңғы үй-жайда сақталады. Дайындалған мерзімінен бір жыл өткен эфир құрамындағы пероксидтерге тексеріледі. Құрамында пероксидтер бар ерітінділер жойылады немесе қайта айдаудан өткізіледі. Тез тұтанатын және жанатын сұйықтарды қоймадан зертханаға жабық сынбайтын ыдыспен немесе сауытқа салынған шыны ыдыспен жеткізеді.

153. Сығылған газды пайдаланатын жабдық (газды хроматографтар, хроматомассалар, сұйықтық хроматографтар, атомдық-сіңіруші спектрометрлер, вольтамперометрлік талдағыштар) бірінші қабатта немесе басқа қабаттарда газ баллонына арнайы орын бөлу сақталған жағдайда орнатылады. Жабдықтармен жұмыс істеуге арнайы оқытудан өткен адамдар жіберіледі.

Газ баллондарының таңбалануы және айрықша түске боялады.

154. Өрт-жарылыс қауіпті заттармен жұмыс істеуге арналған үй-жайлар көмірқышқылды өрт сөндіргіштермен және өрт сөндіретін басқа құралдармен жабдықталады.

Тез тұтанатын және жанатын сұйықтықтармен жүргізілетін барлық жұмыстар ауа шығару шкафында желдеткіш жұмыс істеп тұрғанда және электр құралдары мен газдық оттықтар өшірілген жағдайда жүргізіледі. Ауа шығару шкафтары және жұмыс үстелдері ыстық және суық суды келтіруге арналған коммуникациялармен, сығылған ауамен, тұрмыстық газбен, электр қуатымен қамтамасыз етіледі; суды ағызуға арналған раковина орнатылады.

155. Қайнау температурасы төмен өрт қауіпті заттар қатты балқытылған шынылардан жасалған түбі дөңгелек құтыларда осы заттың қайнау температурасын ескере отырып, тиісті жылу ұстағышпен (сумен, маймен) толтырылған моншаларда қайта айдалады және қыздырылады. Моншалар айдауға арналған құралдан кем дегенде 0,5-0,8 м қашықтықта орналастырылады.

156. Қайнау температурасы төмен тез тұтанатын сұйықтықтар бар ыдыстарды ашық отта және электрлі қыздыратын аспаптарда қыздыруға жол берілмейді.

Қайнау температурасы аса жоғары сұйықтықтар құты қыздырғыштарда қыздырылады.

0,5 л көлемдегі оңай тұтанатын сұйықтықтарды қыздыру кезінде құралдың астына авариялық жағдайда сұйықтың үстелдің үстіне төгілуін болдырмау үшін сыйымдылығы жеткілікті кювет қойылады.

157. Тез тұтанатын сұйықтықтарды қыздыруға қолданылатын барлық аппаратура жарамсыздықтарды уақытында анықтау үшін мезгіл-мезгіл тексеріледі.

158. Жарылыс болдырмау үшін диэтильді эфирді кепкенге дейін булауға жол берілмейді.

159. Жанғыш сұйықтықтармен жұмыстар жүргізілген ыдыстар зерттеу аяқталған соң жуылады.

Жұмыста пайдаланылған жанғыш сұйықтықтар арнайы тұмшаланған жабылатын ыдысқа жиналады, ол жұмыстың соңында жою үшін зертханадан әкетіледі.

Қауіптілігі 3-4-сыныпты пайдаланылған жанғыш сұйықтықтарды жою тұрмыстық қатты қалдықтарға арналған полигондарда, ал қауіптілігі 1-2 сыныпты жанғыш сұйықтықтары улы қалдықтарға арналған полигондарда көмуге жатады.

160. Өрт қауіпті сұйықтықты кездейсоқ төгіп алған жағдайда барлық оттықтар және қыздыратын аспаптар сөндіріледі, сұйықтық төгілген жерге құм себіледі. Ластанған құм ағаш немесе пластмасса күрекшемен жинап алынады. Тез тұтанатын заттарды сумен сөндіруге жол берілмейді.

161. Тез тұтанатын және жанғыш сұйықтықтарды ауа шығару шкафында (ауа сорғышта) өртенген жағдайда желдеткіш ажыратылады.

162. Күйдіргіш заттармен (қышқылдар, сілтілер) кез келген жұмыстарды орындау кезінде күйіп қалудың алдын алу үшін зертханада жұмыс істеушілер қорғаныш көзілдіріктерін (былғары немесе резеңке оправалы) және резеңке қолғаптарды, кейбір жағдайларда резеңке (резеңке қосылған) алжапқыш пайдалануы тиіс. Қышқылдармен және сілтілермен жұмыстарды қорғаныш көзілдіріксіз орындауға жол берілмейді.

Қаныққан қышқылдармен және ұшқыш сілтілермен атқарылатын жұмыстар ауа шығару шкафтарында орындалады.

163. Қышқылдар бар шөлмектер корзинада немесе тор себетте сақталады, екі адам немесе тұмшаланған ыдыста арнайы арбамен тасымалданады.

Шөлмектен қышқылдар және сілтілер кіші ыдыстарға сифон немесе әртүрлі конструкциялардағы қол сорғылары арқылы құйылады.

164. Қышқылдардың ерітіндісін дайындау үшін суға жіңішке ағынмен ақырын үздіксіз араластыру арқылы құйылады. Қышқылға су құюға жол берілмейді. Күкірт қышқылын вакуум-эксикаторларда су сіңіретін зат ретінде қолдануға жол берілмейді.

Қаныққан азот, күкірт және тұз қышқылдарын зертханалық үй-жайларда қабырғасы қалың сыйымдылығы 2 л аспайтын шыны ыдыста ауа шығару шкафында шыны немесе фарфор тұғырықтарда сақтайды. Түтіндейтін азот қышқылы бар шыны сауыттарды тотықпайтын болаттан жасалған арнайы жәшіктерде сақтау керек.

165. Ерітінділерді дайындау кезінде сілті суға шағын кесектермен үзіліссіз араластыра отырып ақырын салынады, сілтінің кесектері тек қысқышпен ғана ұсталады. Алдын ала тығыз матамен жабылған күйдіргіш сілтінің ірі кесектері арнайы бөлінген орында ұсақ кесектерге бөлінеді.

166. Сынапты төгіп алған жағдайда оны демеркуризациялау бойынша іс-шаралар жүргізіледі. Төгілген сынапты аулағышы бар вакуум-тамшуырмен жинайды немесе вакуумдық сорғыға қосылған Тищенко сауыттарын, мыстан жасалған қылқаламдарды немесе тілімдерді пайдаланады. Сынаппен былғанған бет тұз қышқылымен қышқылданған перманганат калийінің 1%-дық ерітіндісімен өңделеді.

167. Қышқылмен күйген кезде зақымдалған орын судың мол мөлшерімен, содан кейін натрий гидрокарбонатының ерітіндісімен жуылады және күйікке қолданылатын жағынды жағылады, сілтімен күйген кезде мол мөлшердегі сумен, содан кейін сірке қышқылының 1%-дық ерітіндісімен өңделеді және күйікке қолданылатын жағынды жағылады.

168. Уланудың аздаған белгілері байқалған кезде зардап шегушіні ластанған үй-жайдан таза ауаға шығарады, жазық бетке жатқызады, қысып тұрған киімдерінен босатады, жылы жауып қояды.

Фосформен уланған кезде асқазанын мол мөлшердегі сумен шаяды. Сүт немесе май ішуге жол берілмейді.

169. От-жарылыс қауіпті заттармен жұмыстан кейін жұмыс орнын жинау, асапаптар мен аппараттарды су, электр қуаты, тұрмыстық және сығылған газ көздерінен ажырату жүргізіледі.

170. Жұмыс аяқталғаннан кейін қолдарды сабындап жуады, ауыз сумен шайылады, қорғаныш көзілдіріктер дезактивацияланады.

171. Улы және қатты әсер ететін заттармен ластанған арнайы киімдер және сулық жуу алдында дезактивацияланады.

172. Электрлі қондырғыларды және электрлі жабдықтарды пайдалану бойынша жұмыстарға арнайы оқытудан өткен және біліктілік куәлігі бар қызметкерлер жіберіледі.

173. Әрбір зертханада кесіп алу, күйю, улану және басқа да жазатайым оқиға орын алғанда алғашқы көмек көрсету үшін дәрі-дәрмек қобдишасы болуы қажет, сондай-ақ авариялық жағдайларда және қауіпті жұмыстарда қорғауды қамтамасыз ететін газтұтқыштардың жеткілікті саны болады.

## **10-тарау. Токсикологиялық зертханадағы жұмыс жағдайларына және токсикологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

174. Зертханалық жануарларды орналастыруға арналған үй-жайлар желдету жүйесіне қосылған торларға арналған шкафтармен жабдықталады.

175. Виварийге келіп түсетін барлық жануарлар түскен күні міндетті түрде ветеринариялық қараудан өтеді. Дені сау жануарлар мен тәжірибеде қолданылған жануарларды бірге ұстауға жол берілмейді.

176. Улау камерасының үй-жайы қалған үй-жайлардан бөлек орналастырылады және сору-сыртқа шығару желдеткішімен және камералардағы арнайы желдеткішпен жабдықталады.

177. Камераларда жануарларға улау жүргізген кезде зерттелетін затты беру жануарларды камераға кіргізгеннен кейін және камераны мұқият тұмшалаудан соң басталады.

178. Улау үдерісі камерадағы тұрақты теріс қысым (су бағанасы бойынша 5-6 мм) кезінде жүргізіледі. Улау аяқталған соң зерттелетін затты камераға беруді жануарларды камерадан шығарудан 10-15 минут бұрын тоқтатады, камераны таза ауамен желдетеді және оның тұмшалауын ашу және жануарларды шығару жүзеге асырылады.

179. Жануарлардың әрбір өлген немесе союға мәжбүр болған жағдайы арнайы журналда тіркеледі. Тәжірибелік және қолданылмаған жануарлардың өлекселері акті ресімделе отырып, әкімшілік бөлген жауапты адамның бақылауымен өртеледі.

180. Жануарларды виварийден зертханаға жеткізу және кері апару арнайы дезинфекцияланған торларда жүзеге асырылады. Егеуқұйрықтар мен тышқандар виварийде күтіп-ұсталған торларында тасымалданады. Жарақаттанудың (тырнау және тістеудің) алдын алу мақсатында зертханалық жануарлармен барлық әрекеттер арнайы станоктарда және қолғаптарды киіп жүргізіледі.

181. Ауру жұқтырған жануарларды күту кезінде әрбір торды тазалағаннан кейін резеңке қолғаптарды қолдан шешпей, дезинфекциялық ерітіндіге батыра отырып залалсыздандырылады.

182. Виварий қызметкерлері арнайы киіммен (халаттар, алжапқыш, қалпақ, резеңке қолғап) қамтамасыз етіледі.

183. Уытты заттармен жұмыс жүргізілетін токсикологиялық зертхананың үй-жайларында тамақ ішуге және темекі шегуге жол берілмейді.

## **11-тарау. Радиологиялық зертханадағы жұмыс жағдайларына және радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

184. Сәуле көздерімен жұмыс істеуге (А тобының персоналы) 18 жасқа толған, медициналық қарсы айғақтары жоқ, нұсқамадан өткен және қауіпсіздік қағидаларына білімі тексерілген адамдар жіберіледі. Білімін тексеру нәтижесі журналда тіркеледі.

185. Радиологиялық зертханалар басқа үй-жайлардан оқшауланып, ғимараттың жеке бөлігінде немесе бөлек қабатта орналасуы тиіс. Қабылдауға, дозиметрлік бақылауға және сынамаларды бөлуге арналған ортақ үй-жайлар бөлінеді. Жоғары белсенді сынамалармен жұмыс жүргізуде зертханалар үй-жайлары "лас" және "таза" аймақтарға бөлінеді.

186. Лас аймақта:

- 1) радиохимиялық зерттеуге (лас аймақ);
- 2) сынамаларды дайындауға, сақтауға және күлдеуге арналған үй-жай;
- 3) ыдыстарды, контейнерлерді, жабдықтарды, киім-кешекті және арнайы киімдерді дезактивациялауға арналған үй-жайлар орналасады.

187. Таза аймақта:

- 1) радиохимиялық зерттеулер (таза аймақ);
- 2) сынамаларды дайындауға, сақтауға және күлдеуге арналған үй-жай орналасады.

188. Жылыту, газбен жабдықтау, сығылған ауамен, су құбырымен жабдықтаудың жалпы жүйелерін басқару және топтық электр қалқандары жұмыс үй-жайларынан шығарылады.

189. Ауаның радиоактивті ластану мүмкіндігіне байланысты (ұнтақтармен жұмыстар, ерітінділерді булау, эманациялаушы және ұшпа заттармен жұмыс) жұмыстар ауа шығару шкафтарында және жеке жұмыс үстелдерінде жүргізіледі.

190. Радионуклидтердің жұмыс үй-жайларына және қоршаған ортаға органикалық түсуі статикалық (жабдықтар, үй-жайдың қабырғалары және жабындары) және динамикалық (желдету және газ тазарту) кедергілерін қолдану арқылы қамтамасыз етіледі.

191. Жабдықтар, аспаптар және жиһаздар әр аймақтың үй-жайларына бекітіліп қойылады және таңбаланады. Оларды бір аймақтың үй-жайынан екіншісіне беруге радиациялық бақылаудан кейін таңбасын ауыстыра отырып жол беріледі.

192. Құрамында калибрлі жабық сәуле көздері кіретін аспаптарға, иондалған сәуле көздерін өндіретін құрылғыларға бөгде адамдардың қол жетімдігіне жол

берілмейді. Зертханаларда иондаушы сәуле көздерінің сақталуы қамтамасыз етіледі.

193. Көздерді, радиоактивті заттарды, шыны ампулаларға балқытып жабылған радий тұздарының сұйық ерітінділерін, альфа және бета эталондарды зертханаға бұйрық бойынша жауапты адам қабылдайды және есепке алады, сейфте сақтайды.

194. Радиологиялық зертханада мынадай қауіпсіздік қағидалары сақталуы тиіс:

- 1) барлық үй-жайларда күн сайын ылғалды жинау жүргізіледі.
- 2) радиоактивті препараттармен және ластанған сынамалармен жұмыс істеу кезінде манипуляторлар қолданылады, оларға қолмен жанасуға жол берілмейді;
- 3) радиоактивті заттармен, ластанған сынамалармен әрекеттер жеңіл дезактивацияланатын беттерде жүргізіледі;
- 4) радиоактивті ластанған сынамалармен жүргізілетін барлық жұмыстар қолғаппен, бахилада және арнайы киіммен орындалады;
- 5) радиоактивті заттармен жұмыс істеу кезінде пластикалық немесе полиэтиленді үлдірлермен, сүзгіш қағаздармен және бір рет қолданылатын материалдармен жабылған, нашар сорғытатын материалдан жасалған астаушалар және тұғырықтар пайдаланылады;
- 6) радиоактивті заттарды, ластанған сынамаларды ауыстырып құю, булау, ауыстырып салу, сондай-ақ радиоактивті заттардың ауаға түсуі мүмкін басқа операциялар ауа шығару шкафтарында жүргізіледі. Шкафтағы желдету жұмыс басталғанға дейін қосылады, жұмыс ойықтарындағы ауаның жылдамдығы кемінде 1,0 м/сек болады;
- 7) радиоактивті заттармен жұмыс аяқталғаннан кейін қызметкерлер қолдарын жылы сумен сабындап мұқият жуады, содан кейін қолдарының тазалығына дозиметрлік тексеру жүргізіледі. Зертханадан шығатын кезде шешілген қолғаптар, бахилалар, арнайы киімдер арнайы кір жуатын орынға жіберіледі.

195. Радиоактивті ластанған сынамаларды зерттегеннен кейін барлық сұйық немесе қатты қалдықтар арнайы ыдыстарға жиналады. Қолданылған зертханалық ыдыс ағынды судың астында мұқият жуылады және дезактивациялық ерітіндімен (5% лимон қышқылының ертіндісімен, 10% тұз немесе азот қышқылының, этильді спирттің ертіндісімен) өңделеді, содан кейін қайтадан ағынды сумен жуылады. Мұқият тазартудан және жуудан кейін ыдыстар кептіргіш шкафтарда кептіріледі. Ыдыстарды дезактивациялау радиациялық бақылау арқылы жүргізіледі.

196. Радиоактивті заттар, сақтау барысында радиоактивті газдар, булар немесе аэрозолдар бөлуі мүмкін құрамында көп мөлшерде радиоактивті заттар

бар сынамалар ауа шығаратын шкафтарда, бокстарда, камераларда өртенбейтін материалдан жасалған жабық ыдыстарда сақталады.

197. Радиоактивті сұйықтық құйылған шыны сыйымдылықтар металл немесе пластмасса ыдыстарға орналастырылады.

198. Қалдықтарды жинау және тасымалдау үшін мыналар қолданылады:

1) қатты радиоактивтік қалдықтар үшін контейнерлер, пластикалық немесе қағаз қаптар;

2) сұйық радиоактивтік қалдықтар үшін контейнерлер және арнайы цистерналар.

Контейнерлердің сыртқы бетіне радиациялық қауіпсіздік белгісі қойылады және радиоактивті қалдықтың түрін, олардың радионуклидтік құрамын және белсенділігін көрсететін бирка бекітіледі.

199. Контейнерлерді, аспаптарды, ыдыстарды, жабдықтарды дезактивациялау үшін арнайы үй-жай бөлінеді. Дезактивация радиациялық бақылау арқылы жүргізіледі.

200. Радиоактивтік қалдықтарды уақытша сақтау және ұстау үшін қолданыстағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарына жауап беретін арнайы үй-жайлар бөлінеді және жабдықталады.

201. Лас және таза аймақтарда жұмыс орнына нәтижелері журналда тіркелетін дозиметрлік бақылау және персоналға жеке дозиметрлік бақылау жүргізіледі. Лас аймақта сынамалармен жұмыс кезінде үш негізгі қорғау қағидалары сақталуы тиіс: "уақытпен", "қашықтықпен", "экрандаумен" қорғау.

Радиоактивтік заттармен жұмысты жалғастыруға кедергі болатын денсаулық жағдайында ауытқу анықталған кезде осы адамдар иондалған сәуле көздерімен жанаспайтын жұмыстарға уақытша немесе тұрақты ауыстырылады.

202. Зертханада дезактивациялайтын заттардың авариялық қоры болады.

## **12-тарау. Биологиялық материалмен жұмыс уақытында аварияларды жою кезіндегі іс-әрекеттерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

203. Патогендігі I-II топтардың қоздырғыштарымен жұмыс жүргізетін әрбір ұйымда, қызметкерлерде ауруға күдікті симптомдар анықталған және аварияға жол берілген жағдайда қызметкерлерге арналған оқшаулағыш болуы тиіс.

204. Оқшаулағышта өмірлік көрсеткіштері (кардиологиялық, шокқа қарсы, антидоттар) бойынша көмек көрсету үшін негізгі және резервтегі ерекше дәрілік препараттардың және дезинфекциялық құралдардың қоры көзделеді.

205. Биологиялық материалмен жұмыс уақытында авария болған жағдайда тез арада тоқтатылады және авариялық дабыл қосылады.

206. Жұқпалы материалдың шашырауы арқылы авария пайда болған жағдайда бөлмеде жүргізілетін барлық жұмыстар тоқтатылады. Қорғаныш киімдерін (орамал немесе шлемнен бастап) дезинфекциялық ерітіндіге батырады немесе бикске (бакка) автоклавтау үшін орналастырады. Көзге, мұрынға қоздырғыш сезімтал болып келетін антибиотик ерітінділерін тамызады. Терең микоздардың қоздырғыштарымен жұмыс кезінде авария болған жағдайда көзге және мұрынға 1% бор қышқылын тамызады, ауыз бен тамақты 70° этил спиртімен шаяды.

207. Ботулиндік уыттармен авария кезінде көзді және ауызды сумен және 1 миллилитрде 10 халықаралық бірлікке дейін ерітілген уытқа қарсы сарысумен жуады. Ботулиндік уыттар терінің ашық учаскелеріне түскен жағдайда оны көп мөлшердегі сумен сабындап жуады.

208. Егер авария белгісіз қоздырғышпен жұмыс кезінде болса, кең спектрлік әсері бар антибиотиктермен профилактикалық емдеу жүргізіледі.

209. Егер авария биологиялық материалдың шашырауынсыз өтсе, биологиялық материалмен жанасқан жабдықтың бетіне дезинфекциялық ерітіндімен тампон (салфетка) қойылады.

210. Егер авария бокста (немесе БҚБ-да) өтсе – жұмысты тоқтатады, материал түскен жерге дезинфекциялық ерітіндіге молынан батырылған салфетканы жабады. Бокстың ішінде 30 минутқа бактерицидті шамдарды қосады, авариялық дабылды қосады, содан кейін дезинфекциялау жүргізеді. Ауа шығаратын желдеткіш авария және дезинфекциялау кезінде қосылып тұрады.

211. Егер авария жарақат алумен немесе тері жабыны тұтастығының басқа да бұзылуына байланысты болса:

1) АИТВ-мен жұмыс кезінде жараны және сілемейді өндегеннен кейін зардап шегушіге 72 сағаттан кешіктірмей, профилактикалық антиретровирустық терапия (АРВТ) тағайындалады және жазатайым оқиғадан кейін 12 ай бойы бақыланады. Зардап шегушіге ол инфекция көзі болуы мүмкіндігі ескертілуі тиіс. Авариялық жағдайдан кейін 6 айдан соң, 12 аптадан, 6 айдан және 1 жылдан кейін АИТВ-ға теріс нәтижелер жағдайында бақылау тоқтатылады;

2) жұмысты тоқтатады, қолдарын дезинфекциялық ерітіндімен өңдейді, қолғапты шешеді және жарадан дезинфекциялық ерітіндіге қанын қысып ағызады, жарақат орнына 4-5 минутқа дезинфекциялық ерітіндіден немесе 70° этил спиртінен компресс қояды;

3) күйдіргі қоздырғышымен жұмыс кезінде жарақат орнын сумен сабындап мұқият жуады және дезинфекциялық ерітіндіні қолданбастан йод жағады;

4) терең микоз қоздырғыштарымен авария кезінде жарақат орнын тиісті дезинфекциялық ерітіндімен өңдейді, сумен сабындап жуады, йод жағады;

5) патогендігі I-II топты вирустармен жұмыс кезінде қанды құрғақ стерилді салфеткаға қысып ағызады және дезинфекциялық ерітіндіні қолданбастан йод жағады.

212. Егер авария материалды (автоклава және бөлімшелер арасында) тасымалдау кезінде болса, персонал тасымалдаудағы сыйымдылықтарды сол жерге қалдырып, қауіпті аймақтан кетеді және болған оқиға жайлы бөлімше бастығына хабарлайды. Аварияның болуына себепші болған адамдар санитариялық өңдеуден өтеді. Авария кезінде үй-жайды өңдеу обаға қарсы I типті костюмде жүргізіледі.

213. Патогендігі I-IV топты микроорганизмдерді зертханалық жұқтырудың барлық жағдайлары туралы ақпарат ұйым басшысына дереу беріледі.

### **13-тарау. Материалдарды (микроорганизмдерді) сақтауға және тасымалдауға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар**

214. Барлық микробиологиялық зертханаларда оларды тасымалдау кезінде жеке және қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған, сондай-ақ оларды рұқсатсыз беруді және есепсіз сақтауды болдырмайтын микроорганизмдерді сақтауға, беруге қойылатын бірыңғай талаптар орындалады.

215. Су құбырларына, тағам объектілеріне, медициналық мақсаттағы өнімдерді өндіретін ұйымдарға қызмет көрсететін өндірістік зертханаларда патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерінің мұражайлық өсірінділерінің болуына және оларды зерделеуге байланысты зерттеулер жүргізуге жол берілмейді.

216. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерімен жұмысқа режимдік комиссияның рұқсатын алған микробиологиялық зертханаларда халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы уәкілетті органның режимдік комиссиясы берген рұқсат болғанда мұражайлық өсірінділер коллекциясының болуына жол беріледі.

217. I-IV топтардың микроорганизмдерімен жұмыс істеуге рұқсаты жоқ зертханаларда диагностикалық және өзге де зерттеулер кезінде бөлінген микроорганизмдер режимдік комиссияның тиісті рұқсаты бар зертханаға беріледі.

218. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерімен жұмысқа режимдік комиссияның рұқсаты бар ұйымдарда, зертханаларда халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы уәкілетті органның режимдік комиссиясы берген рұқсат болғанда мұражайлық өсірінділер коллекциясының болады.

219. Патогендігі I-IV топтардың бөлінген микроорганизмдері ұйым, зертхана басшысының рұқсатымен жойылады.

220. Коллекциялық штаммға берілген белгі (нөмір, код) оны берген кезде өзгермеуі тиіс. Штамм өлген (жойылған) жағдайда оның белгілерін жаңадан келіп түскен штаммдарға беруге жол берілмейді.

221. Патогендігі I-II топтардың микроорганизмдерінің штаммдарын жою Санитариялық қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес актімен ресімделеді.

222. Ішінде микроорганизмдер бар сыйымдылықтарда микроорганизмнің атауы, штаммның нөмірі мен қайта себілген (лиофилизацияланған) күні белгіленген айқын, шайылып кетпейтін жазуы немесе берік желімделген затбелгісі болуы тиіс. Уыттары бар сыйымдылықтарда затбелгінің төменгі оң жақ бұрышында қызыл түсті қосымша таңбасы болады.

223. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдері коллекцияда лиофилизацияланған немесе тоңазытылған жағдайда, тығыз немесе сұйық коректік орталарда, сондай-ақ ағзалардың жүзгіні және консерванттағы тіндер түрінде сақталады

224. Патогендігі I-IV топтардың құрғақ патогенді микроорганизмдері бар ампулаларды себу немесе жою үшін ашу Санитариялық қағидаларға 6-қосымшаға сәйкес актімен ресімделеді.

225. Микроорганизмдердің штаммдары тоңазытқышта немесе жанбайтын шкафта (сейфте) топтары бойынша бөлек сақталуы тиіс. Әртүрлі топтағы микроорганизмдерді жабылатын қақпағы бар сынбайтын ыдыстарда сақтаған жағдайда бірге ұстауға жол беріледі. Сыйымдылықтарға сүргі салады, олардың сыртқы немесе ішкі жағында сақталатын микроорганизмдердің тізбесі мен саны бар тізім орналастырылады.

226. Патогендігі I-II топтардың патогенді биологиялық агенттерін және патогендігі III-IV топтардың коллекциялық микроорганизмдерін зертхана (ұйым) ішінде беру ұйым басшысының жазбаша рұқсаты бойынша Санитариялық қағидаларға 7-қосымшаға сәйкес жүзеге асырылуы керек.

227. Патогендігі I-II топтардың микроорганизмдерін уақытша сақтауға беруді Санитариялық қағидаларға 8-қосымшаға сәйкес актімен ресімдеу қажет.

228. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерін ұйымның шегінен тыс беру ұйым басшысының қолы қойылған, мөрі басылған тек ресми өтінім бойынша ғана жүргізіледі. Талап етілетін агенттерді белгілеген кезде қабылданған патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерінің сыныптамасы пайдаланылады. Микроорганизмдерді алу өтінімінде берілген нөмірі мен күні көрсетілген микроорганизмдермен жұмысқа рұқсатының бар болуына сілтеме болуы тиіс. Беру тек микроорганизмді беретін ұйым басшысының жазбаша рұқсатымен және Санитариялық қағидаларға 9-қосымшаға сәйкес акт жасау арқылы жүргізіледі. Патогендігі 1-4 топтардың микроорганизмдерін ел шекарасынан тыс шығарып тасымалдау тек қана халықтың

санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы органның жазбаша рұқсатынан кейін жүзеге асырылады.

229. Патогендігі III-IV топтардың микроорганизмдерін ұйымдар арасында тасымалдау почта байланысы немесе курьер арқылы жүзеге асырылады. Микроорганизмдерді курьермен алған кезде сенімхат және оның жеке басын куәландыратын құжаттар ұсыналады.

230. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерін тасымалдау кезінде барлық тексеру және бақылау түрлерін болдырмау мақсатында курьерде Санитариялық қағидаларға 10-қосымшаға сәйкес жөнелтуші ұйым берген арнайы жүкті тасымалдауға рұқсат және оның ішіндегісі көрсетілген ұйымның ресми бланкісіндегі ілеспе хаты болуы тиіс. Патогендігі I-II топтардың микроорганизмдері үшін екі данада қосымша қаптамалау актісі жасалады. Көрсетілген құжаттардың бірінші даналарын микроорганизмдер бар қаптамаға салады. Құжаттардың көшірмесі жөнелтушіде қалады. Патогендігі I-IV топты микроорганизмдерді алған ұйым қаптаманы ашу актісін жасауы және патогендігі I-I V топтардың микроорганизмдерін алуды растайтын хатпен бірге оны берген ұйымға жөнелтіледі.

231. Жөнелтуші ұйым алушы ұйымға жедел байланыстың кез келген түрімен патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдері жөнелтілген күн мен көліктің түрін хабарлайды.

232. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерін тығыз қоректік ортада береді. Құрамында микроорганизмдер бар уыттарды, вирустарды, ағзаларды, тіндер мен олардың жүзгіндерін консервіленген сұйықтықта немесе тоңазытылған күйде беруге жол беріледі.

233. Материалды тасымалдауда зертханаға үш есе қаптамалау қағидасын ұстану қажет, ол мынаны қамтиды:

1) бастапқы сыйымдылық –сынамасы бар берік жабылатын қақпақпен жабылған, зертханалық үлдірмен тұмшаланып таңбаланған контейнер/түтік/шиша;

2) екінші сыйымдылық – ағып кету жағдайында үлгінің барлығын сіңіру үшін қажетті сіңіруші материалы бар су өткізбейтін, ағып кетуді болдырмайтын берік контейнер (полиэтиленді пакет);

3) сыртқы қаптама – биологиялық материалдарды тасымалдауға арналған берік термооқшаулаушы контейнер. Тасымалдаудың температуралық шарттарын қамтамасыз ету үшін термоконтейнерге салқындату элементтері салынады. Термоконтейнердің сырт жағында алушының мекенжайы, телефоны, факсі, электрондық почтасы және тасымалдау шарттары көрсетілген затбелгі бекітіледі.

234. Жөнелтілімнің мекенжайы жазылған жағында – "Қауіпті! Тасымалдау кезінде ашуға болмайды" деген белгі болады.

235. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерін жұқтыруы ықтимал тірі жануарлар мен буын аяқтыларды тасымалдауға тиісті аумақтағы халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік органның санитариялық-эпидемиологиялық қорытындысы бойынша жол беріледі. Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерін жұқтырған тірі жануарлар мен буын аяқтыларды тасымалдауға тыйым салынады.

236. Микроорганизмдерді тасымалдау кезінде авариялар, зілзалалар туындап, жөнелтілім жоғалған немесе ұрланған жағдайда тез арада Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитеті органдарына, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігіне, Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігіне, тиісті аумақтағы халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік органға оқиға болған орынды күзету, салдарларын жою және іздестіруді ұйымдастыру бойынша шаралар қабылдау үшін хабарлау қажет.

237. Микроорганизмдердің өсірінділері мен уыттарының экспорты және импорты Қазақстан Республикасының экспорттық бақылау саласындағы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

238. Шетелден ПБА алған ұйымдар бұл туралы Қазақстан Республикасының ұлттық микроорганизмдер коллекциясын хабардар етуі тиіс.

239. Шетелдік іссапарлар кезінде микроорганизмдер алған тұлғалар келгеннен кейін оларды өз ұйымына тіркейді.

240. Жөнелтуші ұйым жөнелткен жерге дейін қаптамалау және тасымалдау қағидалары талаптарының сақталуына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының экспорттық бақылау саласындағы заңнамасына, сондай-ақ қолданыстағы халықаралық конвенциялар мен қағидаларға сәйкес Халықаралық почтаamt арқылы ПБА-ны қаптамалаудың және жөнелтудің дұрыстығына жауапты болып табылады.

241. Алушы мен жөнелтушінің мекенжайлары көрсетілген жәшіктің беті күлгін түсті жазба белгімен және "Тез бұзылатын биологиялық зат", "Қауіпті: жөнелту кезінде ашуға болмайды", "Коммерциялық құндылығы жоқ", "Халықаралық пошталық қауіпсіздік қағидаларына сәйкес қаптамаланған" деген ерекше белгілермен (ағылшын тілінде) жабдықталады.

242. Медициналық ұйымдар микроорганизмдердің тегі, түрі, авторлық коллекцияның типтік атауы көрсетілген талаптарды жолдай отырып, оларды алу мақсаты мен қажеттілігін негіздеп, ПБА-ны тек тірі өсірінділер мұражайлары арқылы ғана сұрата алады.

## Зертханалар үй-жайларының жиыны және аудандары

1. Патогендігі III-IV топты микроорганизмдерімен жұмыс жүргізетін бактериологиялық зертханалар үй-жайларының жиыны және аудандары

1-кесте

| р/с № | Үй-жай атауы                                                                         | Ауданы, м <sup>2</sup>                                           | Обл. деңгей, қалалық 70 мыңнан жоғары көлеммен | Қалалық деңгей | Аудандық деңгей |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|----------------|-----------------|
| 1     | 2                                                                                    | 3                                                                | 4                                              | 5              | 6               |
| 1.    | Зертхана меңгерушісінің кабинеті                                                     | кем емес                                                         | кем емес                                       | -              | -               |
| 2.    | Ішек тобы жұқпаларына зерттеу үшін үй-жайы                                           | 6 - 1 жұмыс орнына, бірақ кем емес                               | 12                                             | 12             | 9               |
| 3.    | Санитариялық бактериология бойынша зерттеулерді жүргізу үшін үй-жайы                 | 6 - 1 жұмыс орнына, бірақ кем емес                               | 15                                             | 15             | 12              |
| 1)    | Санитариялық бактериология бойынша зерттеулерді жүргізу үшін бокс бокс алды бөлмемен | 6 - 1 жұмыс орнына, бірақ кем емес                               | 9                                              | 9              | 6               |
| 4.    | Тамшылы жұқпаға зерттеу үшін үй-жайы:                                                |                                                                  |                                                |                |                 |
| 1)    | Дәрігерлер үшін                                                                      | 6 - 1 жұмыс орнына, бірақ кем емес                               | 12                                             | 12             | 12              |
| 2)    | Зертханашылар үшін                                                                   | 6 - 1 жұмыс орнына, бірақ кем емес                               | 12                                             |                |                 |
| 3)    | бокс бокс алды бөлме                                                                 | кем емес                                                         | 9                                              | 9              | 6               |
| 4)    | серологиялық зерттеулер үшін үй-жай                                                  | кем емес                                                         | 12                                             | 12             | 6               |
| 5.    | Полимеразді тізбектік реакциясын жүргізу үй-жайы:                                    |                                                                  |                                                |                |                 |
| 1)    | Сынамаларды әзірлеу үй-жайы аумағы (бокс бокс алды бөлмемен )                        | кем емес                                                         | 12                                             | 12             |                 |
| 2)    | реакциондық қоспаны әзірлеу аумағы (бокс бокс алды бөлмемен )                        | кем емес                                                         | 10                                             | 10             |                 |
| 3)    | амплификация және детекция аумағы (бокс бокс алды бөлмемен )                         | кем емес                                                         | 12                                             | 12             |                 |
| 6.    | Жұқпалы материалды зарарсыздандыру және ортаны, ыдысты стерильдеу автоклавы          | кем емес 1 автоклавқа әрбір қосымша кем емес                     | 6<br>3                                         | 6<br>3         | 6<br>3          |
| 1)    | Стерилизациялық                                                                      | кем емес 2 стерилизациондық шкафқа әрбір қосымша шкафқа кем емес | 8<br>3                                         | 8<br>3         | 8<br>3          |
|       |                                                                                      |                                                                  |                                                |                |                 |

|    |                                                                       |                           |      |      |      |
|----|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------|------|------|------|
| 7. | Жуу орны                                                              | кем емес                  | 12   | 12   | 8    |
| 8. | Қоректену ортасын әзірлеуге арналған үй-жай:                          |                           |      |      |      |
| 1) | ортаны пісіру                                                         | кем емес                  | 10   | 10   | 8    |
| 2) | бокс бокс алды бөлмемен ортаны құю үшін                               | кем емес                  | 9    | 9    | 6    |
| 9. | Материалдарға, реактивтерге және зертханалық ыдыстарға арналған қойма | кем емес                  | 6    | 6    | 4    |
| 10 | Персоналдың санитариялық өткізгіші:                                   |                           |      |      |      |
| 1) | Сырқы киімге арналған гардероб                                        | 0,4 шкафа, бірақ кем емес | 6    | 6    | 6    |
| 2) | Арнайы киімге арналған гардероб                                       | 0,4 шкафа, бірақ кем емес | 6    | 6    | 6    |
| 3) | Себезгі бөлмесі 1 сеткаға                                             | кем емес                  | 1    | 1    | 1    |
| 4) | дәретхана 1 унитазға                                                  | кем емес                  | 0,85 | 0,85 | 0,85 |
| 11 | Персонал бөлмесі                                                      | кем емес                  | 8    | 8    | 8    |
| 1) | Тіркеу және талдау нәтижелерін беру                                   | кем емес                  | 6    | 6    | 6    |
| 2) | Сынамаларды алу үй-жайы                                               | кем емес                  | 6    | 6    | 6    |
| 3) | Туалет на 1 унитаз                                                    | кем емес                  | 0,85 | 0,85 | 0,85 |
| 12 | Оқыту бөлмесі                                                         | 4 1 орынға, кем емес      | 20   | -    | -    |

Ескерту: кішкене көлемді зертханаларда үйжайлар жиыны орындалатын зерттеулер номенклатурасынан тәуелді. Бір үй-жайда тамшылы жұқпаға дәрігерлер мен зертханашылар үшін үйжайды орналастыруға болады. Бокспен бокс алды бөлме орнына БҚБ пайдалануға болады. Өндірістік, ведомствалық, клинико-диагностикалық зертханасында бөлмелердің жиыны жұмыс көлемінен және орындалатын зерттеулер номенклатурасынан тәуелді. Автоматизацияланған ортаны пісіру болса, 8.1 және 8.2. тармақтарын 6 мІ алаңымен бір үйжайда орынластыруға болады. 2 тармақты 4.4 тармағымен бірлесуі рұқсат етіледі.

5-тармақ пайдалануға жаңадан енгізілген объектілер (зертханалар) үшін ескерілген.

2. Патогендігі I-II топты микроорганизмдерімен жұмыс жүргізетін бактериологиялық зертхана үй-жайлары жиыны және аудандары

2 кесте

| р/с № | Үй-жайлардың атауы      | Ауданы, м <sup>2</sup> |
|-------|-------------------------|------------------------|
| 1     | 2                       | 3                      |
| 1.    | Таза аймақта көзделеді: |                        |
|       |                         |                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| 1) сырт киімге арналған киім ілетін орын                                                                                                                                                                                                                            | 1 шкафқа кемінде 0,4, бірақ кемінде 6            |
| 2) арнайы киімге арналған киім ілетін орын                                                                                                                                                                                                                          | 1 шкафқа кемінде 0,4, бірақ кемінде 6            |
| 3) душ 1 торға                                                                                                                                                                                                                                                      | кемінде 1                                        |
| 4) Зертхана меңгерушісінің кабинеті                                                                                                                                                                                                                                 | кемінде 8                                        |
| 5) Әкімшілік жұмысқа арналған бөлме                                                                                                                                                                                                                                 | кемінде 8                                        |
| 6) дәретхана 1 унитазға                                                                                                                                                                                                                                             | кемінде 0,85                                     |
| 2. Шартты-таза аймақта көзделеді:                                                                                                                                                                                                                                   |                                                  |
| 1) коректену орталарын дайындау және құюға арналған боксы бар бөлме                                                                                                                                                                                                 | кемінде 9                                        |
| 2) автоклавтық 1 автоклавқа                                                                                                                                                                                                                                         | кемінде 6, бірақ әр қосымша автоклавқа кемінде 3 |
| 3) препараторлық-стерильдеу бөлмесі                                                                                                                                                                                                                                 | кемінде 12                                       |
| 4) Жуатын орын                                                                                                                                                                                                                                                      | кемінде 12                                       |
| 5) қойма                                                                                                                                                                                                                                                            | кемінде 8                                        |
| 3. Жұқпалы аумақта қарастырылады:                                                                                                                                                                                                                                   |                                                  |
| 1) материалды қабылдау, тіркеу және оны бастапқы өңдеу бөлмесі                                                                                                                                                                                                      | не менее 12                                      |
| 2) 2 бокса бокс алды бөлмемен                                                                                                                                                                                                                                       | Бокс 9 кем емес<br>Бокс алды 3 кем емес          |
| 3) бактериологиялық және серологиялық зерттеулер үшін үй-жай                                                                                                                                                                                                        | 12 кем емес                                      |
| 4) ИФА диагностикасы үшін үй-жай                                                                                                                                                                                                                                    | 12 кем емес                                      |
| 5) экспресс-диагностикасы үшін үй-жай                                                                                                                                                                                                                               | 9 кем емес                                       |
| 6) автоклавтық 1 автоклавқа                                                                                                                                                                                                                                         | кемінде 6, бірақ әр қосымша автоклавқа кемінде 3 |
| 4 Жұқпалы блок:                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                  |
| 1) зоологиялық-паразитологиялық                                                                                                                                                                                                                                     | кемінде 12                                       |
| 2) материалды қабылдау және бастапқы өңдеуге арналған бөлмеден, себіндіні жұқтыруға, ашуға және себуге арналған бөлмеден, зарарсыздандыруға арналған мұкамалдың және жұқтырылған малды күтіп-ұстауға арналған бөлмеден тұратын жұқтырылған малмен жұмыс істеу блогы | кемінде 24                                       |
| 3) қорғаныш костюмін киюге арналған үй-жай                                                                                                                                                                                                                          | кемінде 6                                        |
| 4) қорғаныш костюмін шешуге арналған үй-жай                                                                                                                                                                                                                         | кемінде 6                                        |
| 5. Полимеразді тізбекті реакцияны жүргізу үшін үй-жай                                                                                                                                                                                                               |                                                  |
| 1) Сынаманы әзірлеу аумағы (бокс бокс алды бөлме)                                                                                                                                                                                                                   | 12 кем емес                                      |
| 2) реакциялық қоспаны әзірлеу аумағы (бокс бокс алды бөлме)                                                                                                                                                                                                         | 10 кем емес                                      |
| 3) амплификация және детекция аумағы (бокс бокс алды бөлме)                                                                                                                                                                                                         | 10 кем емес                                      |

Ескертпе: шартты таза аумағындағы үй-жайлары таза аумақтан санитариялық өткізгішімен бөлінген.

3 тармақтың 3), 4) тармақшалары мен 5 тармағы пайдалануға жаңадан енгізілген объектілер үшін ескерілген.

### 3. Вирусологиялық зертхана үй-жайлары жиыны және аудандары

#### Кесте 3

| р/с №             | Үй-жайлардың атауы                                                                           | Ауданы, м <sup>2</sup>                             |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| 1                 | 2                                                                                            | 3                                                  |
| <b>Таза аумақ</b> |                                                                                              |                                                    |
| 1.                | Зертхана меңгерушісінің кабинеті                                                             | 8 кем емес                                         |
| 2.                | Персонал бөлмесі                                                                             | 8 кем емес                                         |
| 3.                | Препараторлық-стерилизациялық                                                                | 6 кем емес                                         |
| 4.                | Жуу орны                                                                                     | 8 кем емес                                         |
| 5.                | Автоклавтық (ыдысты, ортаны, ертінділерді т.б. стерилизациялау) пункт қосылған               | 9 кем емес 1 автоклавқа, әрбір қосым. – 3 кем емес |
| 6.                | Ыдыстар, реактивтер қорын сақтау үй-жайы                                                     | 6 кем емес                                         |
| <b>Лас аумақ</b>  |                                                                                              |                                                    |
| 1.                | Алғашқы сынамаларды қабылдау, өңдеу үй-жайы                                                  | 8 кем емес                                         |
| 2.                | Респираторлық вирустармен жұмыс жүргізу үй-жайы:                                             |                                                    |
| 1)                | жасушалар өсіндісі мен эмбриондарды жұқтыру үшін бокс және бокс алды бөлме                   | 12 кем емес                                        |
| 2)                | Люминесценттік микроскопия үшін үй-жай                                                       | 6 кем емес                                         |
| 3.                | Энтеровирустармен жұмыс үшін үй-жай:                                                         |                                                    |
| 1)                | Бокс бокс алды бөлме эталонды штаммдармен және санитариялық вирусология жұмыс үшін жасушалар | 9 кем емес                                         |
| 4.                | Жасуша өсінділерін әзірлеуге арналған үй-жай:                                                |                                                    |
| 4.1               | бокс бокс алды бөлме                                                                         | 9 кем емес                                         |
| 5.                | Иммуноферменттік талдауға арналған үй-жай:                                                   |                                                    |
| 5.1               | бокс бокс алды бөлме                                                                         | 9 кем емес                                         |
| 6.                | Полимеразді тізбектік реакцияны жүргізу үшін үй-жай:                                         |                                                    |
| 1)                | Сынамаларды әзірлеу аумағы (бокс бокс алды бөлме)                                            | 9 кем емес                                         |
| 2)                | реакциялық қоспаны әзірлеу аумағы (бокс бокс алды бөлме)                                     | 9 кем емес                                         |
| 3)                | Амплификация және детекция аумағы (бокс бокс алды бөлме)                                     | 9 кем емес                                         |
| 7.                | Жұмыс жүргізілген жұқпалы материалды зарасыздандыру автоклав                                 | 9 кем емес 1 автоклавқа, әрбір қосымша 3 кем емес  |
| 8.                | Персонал үшін санитариялық өткізгіш:                                                         |                                                    |
| 8.1.              | Сыртқы киім үшін гардероб                                                                    | 0,4 шкафқа, бірақ 6 кем емес                       |
| 8.2               | Себезгі бөлмесі 1 сеткаға                                                                    | 1 кем емес                                         |
| 8.3               | Арнайы киім үшін гардероб                                                                    | 0,4 шкафқа, бірақ 6 кем емес                       |
|                   |                                                                                              |                                                    |

Ескертпе: тіндердің өсірінділерін жұқтыру бойынша жұмыстарды, санитариялық вирусология бойынша зерттеулерді орындауды және эталондық штаммдармен жұмыс жүргізуді кіреберісі бар бокста жеке биологиялық қауіпсіздік шкафтарын орнатқан жағдайда жүргізуге жол беріледі.

2 және 5 тармақтары пайдалануға жаңадан енгізілген объектілер (зертханалар) үшін енгізілген.

#### 4. Паразитологиялық зертханалар үй-жайларының жиыны және аудандары 4 кесте

| р/с № | Үй-жайлардың атауы                                    | Ауданы, м <sup>2</sup>             |
|-------|-------------------------------------------------------|------------------------------------|
| 1     | 2                                                     | 3                                  |
| 1.    | Зертхана меңгерушісінің кабинеті                      | кемінде 8                          |
| 2.    | Талдау нәтижелерін қабылдау, тіркеу және беру бөлмесі | 1 жұмыс орнына 6, бірақ кемінде 12 |
| 3.    | Гельминтологиялық зерттеулерге арналған үй-жайлар     | 1 жұмыс орнына 9, бірақ кемінде 12 |
| 4.    | Серологиялық зерттеулер үй-жайы                       | кемінде 12                         |
| 5.    | Экспресс диагностикаға арналған үй-жай                | кемінде 12                         |
| 6.    | Жуатын орын                                           | кемінде 9                          |
| 7.    | Арнайы киімге арналған киім ілетін орын               | 1 шкафа 0,4, бірақ кемінде 6       |
| 8.    | Персонал бөлмесі                                      | кемінде 12                         |
| 9.    | Энтомологиялық зерттеулер бөлмесі                     | кемінде 12                         |
| 10.   | Қойма                                                 | кемінде 6                          |
| 11.   | Сыртқы киімге арналған киім ілетін орын               | шкафа 0,4, бірақ кемінде 6         |
| 12.   | 1 унитазды дәретхана                                  | кемінде 0,85                       |

Ескертпе: егер паразитологиялық зертхана микробиологиялық зертхананың құрамына кіретін болса, онда талдау нәтижелерін қабылдау, тіркеу және беруге арналған үй-жайлар, жуатын және күту бөлмесі микробиологиялық зертхананың осындай үй-жайларымен біріктірілуіне болады. Энтомолог маманы болғанда энтомологиялық зерттеулер бөлмесі.

5. Санитариялық-химиялық зертханалардың және пестицидтер мен нитраттардың қалдық мөлшерін анықтау бойынша зертханалардың үй-жайларының жиыны және аудандары

#### 5-кесте

| р/с № | Үй-жайлардың атауы                 | Ауданы, м <sup>2</sup> |
|-------|------------------------------------|------------------------|
| 1     | 2                                  | 3                      |
| 1.    | Еңбек гигиенасының талдау залы     | кемінде 18             |
| 2.    | Тағам гигиенасының талдау залы     | кемінде 18             |
| 3.    | Коммуналдық гигиенаның талдау залы | кемінде 18             |
|       |                                    |                        |

|     |                                                            |                                       |
|-----|------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| 4.  | Пестицидтер мен нитраттарды анықтауға арналған талдау залы | кемінде 18                            |
| 5.  | Хроматографиялық                                           | бір хроматографқа кемінде 6           |
| 6.  | Атомдық-адсорбциялық                                       | кемінде 10                            |
| 7.  | Сынамаларды дайындау және күлдеуге арналған үй-жай         | кемінде 15                            |
| 8.  | Таразы                                                     | 1 таразыға кемінде 4, бірақ кемінде 6 |
| 9.  | Жуатын орын-дистилляторлық бөлме                           | кемінде 10                            |
| 10. | Зертхана меңгерушісінің кабинеті                           | кемінде 12                            |
| 11. | Мамандарға арналған жұмыс кабинеттері                      | бір адамға кемінде 4                  |
| 12. | Реактивтерді сақтауға арналған үй-жайлар                   | кемінде 10                            |
| 13. | Үлгілерді тіркеу, қабылдау және нәтижелерін беру бөлмесі   | кемінде 6                             |
| 14. | 1 унитазды дәретхана                                       | кемінде 0,85                          |

Ескертпе: аудан деңгейіндегі зертханалардың, өндірістік зертханалардың үй-жайлар жиыны жұмыс және орындалатын зерттеулер номенклатурасы көлемінен тәуелді. Пункттер 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 кестелер № 5 міндетті түрде .

6. Полимерлер мен басқа да химиялық заттардың токсикологиясы зертханаларының үй-жайларының жиыны және аудандары

#### 6-кесте

| р/с № | Үй-жайлар жиыны                                                 | Ауданы, м <sup>2</sup>                |
|-------|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| 1     | 2                                                               | 3                                     |
| 1.    | Меңгеруші кабинеті                                              | кемінде 8                             |
| 2.    | Мамандарға арналған жұмыс кабинеттері                           | бір адамға кемінде 4                  |
| 3.    | Улау-ингаляциялық бөлме                                         | кемінде 12                            |
| 4.    | Патоморфологиялық және биохимиялық зерттеулерге арналған үй-жай | кемінде 18                            |
| 5.    | Функционалдық (токсикологиялық) зерттеулерге арналған үй-жай    | кемінде 18                            |
| 6.    | Санитариялық-химиялық зерттеулерге арналған үй-жай              | кемінде 18                            |
| 7.    | Материалдық бөлме (сынамаларды дайындауға арналған бөлме)       | кемінде 6                             |
| 8.    | Жуатын орын                                                     | кемінде 8                             |
| 9.    | Таразы бөлмесі                                                  | 1 таразыға кемінде 4, бірақ кемінде 6 |

7. Электромагниттік өрістер мен басқа да физикалық факторлар зертханаларының үй-жайларының жиыны және аудандары

#### 7-кесте

| р/с № | Үй-жайлар жиыны | Ауданы, м <sup>2</sup> |
|-------|-----------------|------------------------|
| 1     | 2               | 3                      |
|       |                 |                        |

|    |                                                                                                               |                         |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| 1. | Меңгеруші кабинеті                                                                                            | кемінде 8               |
| 2. | Мамандарға арналған жұмыс кабинеттері                                                                         | бір адамға<br>кемінде 4 |
| 3. | Шу-діріл аппаратурасын сақтау үй-жайы                                                                         | кемінде 10              |
| 4. | Электромагниттік өрістерді өлшейтін аппаратураны сақтауға, дайындауға, жөндеуге және баптауға арналған үй-жай | кемінде 10              |
| 5. | 1 торлы себезгі                                                                                               | кемінде 1               |
| 6. | 1 унитазды дәретхана                                                                                          | кемінде 0,85            |
| 7. | Сыртқы киімдерге арналған киім ілетін орын                                                                    | кемінде 4               |

## 8. Радиологиялық зертханалар үй-жайларының жиыны және аудандары

### 8-кесте

| р/с<br>№ | Үй-жайлар жиыны                                                                                                                      | Ауданы, м <sup>2</sup>                        |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| 1        | 2                                                                                                                                    | 3                                             |
| 1.       | Меңгеруші кабинеті                                                                                                                   | кемінде 8                                     |
| 2.       | Мамандарға арналған жұмыс кабинеттері                                                                                                | бір адамға кемінде 4                          |
| 3.       | Сынамаларды қабылдауға және алғашқы өңдеуге арналған бөлме                                                                           | кемінде 16                                    |
| 4.       | Сынамаларды сақтауға және күлдеуге арналған үй-жай                                                                                   | кемінде 18                                    |
| 5.       | Радиохимиялық (таза аймақ)                                                                                                           | кемінде 20, бірақ бір жұмыс орнына кемінде 10 |
| 6.       | Радиохимиялық (лас аймақ) (қажет болған жағдайда)                                                                                    | кемінде 20, бірақ бір жұмыс орнына кемінде 10 |
| 7.       | Радиометрлік                                                                                                                         | кемінде 20                                    |
| 8.       | Спектрометрлік                                                                                                                       | кемінде 18                                    |
| 9.       | Жылжымалы аппаратураны сақтауға арналған үй-жай                                                                                      | кемінде 8                                     |
| 10.      | Ыдыстарды, контейнерлерді, жабдықтарды, киім-кешекті және арнайы киімдерді дезактивациялауға арналған үй-жай (қажет болған жағдайда) | кемінде 20                                    |
| 11.      | Сырт киімдерге арналған киім ілетін орын                                                                                             | кемінде 4 бірақ бір жұмыс орнына кемінде 6    |
| 12.      | Арнайы киімдерге арналған киім ілетін орын                                                                                           | кемінде 4 бірақ бір жұмыс орнына кемінде 6    |
| 13       | 1 торлы себезгі                                                                                                                      | кемінде 1                                     |
| 14.      | 1 унитазды дәретхана                                                                                                                 | кемінде 0,85                                  |

"Зертханаларға қойылатын  
санитариялық-эпидемиологиялық  
талаптар" санитариялық қағидаларына  
2-қосымша

НЫСАН

**Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі**  
**РҰҚСАТ ҚАҒАЗ**

зертханасына

(ұйымның атауы)

қоса

алғанда

(микроорганизмдердің түрлері)

патогендігі \_\_\_\_\_ топтың микроорганизмдерімен  
\_\_\_\_\_ жүргізуге берілді.

(жұмыс түрлері: диагностикалық, тәжірибелік, өндірістік)

Мыналар негізінде:

20 \_\_\_\_\_ жылғы " \_\_\_\_\_ " \_\_\_\_\_

5 (бес) жыл мерзімге беріледі

Режим комиссиясының төрағасы

М.О.

"Зертханаларға қойылатын  
санитариялық-эпидемиологиялық  
талаптар" санитариялық қағидаларына  
3-қосымша

## Патогендігі I-IV топтардың микроорганизмдерінің сыныптамасы

| р/с<br>№       | Микроорганизмдердің атауы                                | Аталған микроорганизм тудыратын ауру |
|----------------|----------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| 1              | 2                                                        | 3                                    |
| I. Бактериялар |                                                          |                                      |
| I топ          |                                                          |                                      |
| 1.             | Yersinia pestis                                          | Оба                                  |
| II топ         |                                                          |                                      |
| 2.             | Bacillus anthracis                                       | Күйдіргі                             |
| 3.             | Brucella abortus<br>Brucella melitensis<br>Brucella suis | Сарып ауруы                          |
| 4.             | Francisella tularensis                                   | Туляремия                            |
| 5.             | Legionella pneumophila                                   | Легионеллез                          |
| 6.             | Pseudomonas mallei                                       | Сап                                  |
| 7.             | Pseudomonas pseudomallei                                 | Мелиоидоз                            |
|                | Vibrio cholerae 01 токсигенді                            |                                      |

|         |                                                                                                    |                                                           |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| 8.      | <i>Vibrio cholerae</i> non 01 токсигенді                                                           | Тырысқақ                                                  |
| III топ |                                                                                                    |                                                           |
| 9.      | <i>Bordetella pertussis</i>                                                                        | Көкжөтел                                                  |
| 10.     | <i>Borrelia recurrentia</i>                                                                        | Қайталанбалы сүзек                                        |
| 11.     | <i>Campylobacter fetus</i>                                                                         | Абсцесстер, септицемиялар                                 |
| 12.     | <i>Campylobacter jejuni</i>                                                                        | Энтерит, холецистит, септицемия                           |
| 13.     | <i>Clostridium botulinum</i>                                                                       | Ботулизм                                                  |
| 14.     | <i>Clostridium tetani</i>                                                                          | Сіреспе                                                   |
| 15.     | <i>Corynebacterium diphtheriae</i>                                                                 | Дифтерия                                                  |
| 16.     | <i>Erysipelothrix rhusiopathiae</i>                                                                | Эризипелоид                                               |
| 17.     | <i>Helicobacter pylori</i>                                                                         | Гастрит, асқазанның және ұлтабардың ойық жаралары         |
| 18.     | <i>Leptospira interrogans</i>                                                                      | Лептоспироз                                               |
| 19.     | <i>Listeria monocytogenes</i>                                                                      | Листерия                                                  |
| 20.     | <i>Mycobacterium leprae</i>                                                                        | Алапес                                                    |
| 21.     | <i>Mycobacterium tuberculosis</i><br><i>Mycobacterium bovis</i><br><i>Mycobacterium avium</i>      | Туберкулез                                                |
| 22.     | <i>Neisseria gonorrhoeae</i>                                                                       | Соз ауруы                                                 |
| 23.     | <i>Neisseria meningitidis</i>                                                                      | Менингит                                                  |
| 24.     | <i>Nocardia asteroides</i>                                                                         | Нокардиоз                                                 |
| 25.     | <i>Pasteurella multocida, haemolytica</i>                                                          | Пастереллез                                               |
| 26.     | <i>Proactinomyces israelii</i>                                                                     | Актиномикоз                                               |
| 27.     | <i>Salmonella paratyphi A</i>                                                                      | Паратиф А                                                 |
| 28.     | <i>Salmonella paratyphi B</i>                                                                      | Паратиф В                                                 |
| 29.     | <i>Salmonella typhi</i>                                                                            | Іш сүзегі                                                 |
| 30.     | <i>Shigella spp.</i>                                                                               | Дизентерия                                                |
| 31.     | <i>Treponema pallidum</i>                                                                          | Мерез                                                     |
| 32.     | <i>Yersinia pseudotuberculosis</i>                                                                 | Жалған туберкулез                                         |
| 33.     | <i>Vibrio cholerae</i> 01 токсигенді емес                                                          | Диарея                                                    |
| 34.     | <i>Vibrio cholerae</i> non 01 токсигенді емес                                                      | Диарея, жара инфекциялары, септицемия және басқалары      |
| IV топ  |                                                                                                    |                                                           |
| 35.     | <i>Aerobacter aerogenes</i>                                                                        | Энтерит                                                   |
| 36.     | <i>Bacillus cereus, Bacillus subtilis</i>                                                          | Тағамдық токсиноинфекция                                  |
| 37.     | <i>Bacteroides spp</i>                                                                             | Өкпе абсцессі, бактериемия                                |
| 38.     | <i>Borrelia spp.</i>                                                                               | Кене спирохетозы                                          |
| 39.     | <i>Bordetella bronchiseptica</i><br><i>Bordetella parapertussis</i>                                | Бронхосептикоз<br>Көкжөтелше                              |
| 40.     | <i>Campylobacter spp</i>                                                                           | Гастроэнтерит, гингивит, периодонтит                      |
| 41.     | <i>Citrobacter spp</i>                                                                             | Жергілікті қабыну процестері, тағамдық токсиноинфекциялар |
| 42.     | <i>Clostridium perfringens, Clostridium novyi, Clostridium septicum, Clostridium histolyticum,</i> | Газды гангрена                                            |

|                |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                               |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
|                | <i>Clostridium bifermentans.</i>                                                                                                                                                                                                   |                                                                               |
| 43.            | <i>Escherichia coli</i>                                                                                                                                                                                                            | Энтерит                                                                       |
| 44.            | <i>Eubacterium endocarditidis</i>                                                                                                                                                                                                  | Септикалық эндокардит                                                         |
| 45.            | <i>Eubacterium lentum</i><br><i>Eubacterium ventricosum</i>                                                                                                                                                                        | Қайталама септицемия,<br>Абсцестер                                            |
| 46.            | <i>Flavobacterium meningosepticum</i>                                                                                                                                                                                              | Менингит, септицемия                                                          |
| 47.            | <i>Haemophilus influenza</i>                                                                                                                                                                                                       | Менингит, пневмония, ларингит                                                 |
| 48.            | <i>Hafnia alvei</i>                                                                                                                                                                                                                | Холецистит, цистит                                                            |
| 49.            | <i>Klebsiella ozaenae</i>                                                                                                                                                                                                          | Озена                                                                         |
| 50.            | <i>Klebsiella pneumoniae</i>                                                                                                                                                                                                       | Пневмония                                                                     |
| 51.            | <i>Klebsiella rhinoscleromatis</i>                                                                                                                                                                                                 | Риносклерома                                                                  |
| 52.            | <i>Mycobacterium</i> spp.<br><i>Mycobacterium</i><br><i>photochromogens</i><br><i>Mycobacterium</i><br><i>scotochromogens</i><br><i>Mycobacterium</i><br><i>nonphotochromogens</i><br><i>Mycobacterium</i><br><i>rapid growers</i> | Микобактериоздар                                                              |
| 53.            | <i>Micoplasma hominis</i> 1<br><i>Micoplasma hominis</i> 2<br><i>Micoplasma pneumoniae</i>                                                                                                                                         | Жергілікті қабыну процестері, пневмония                                       |
| 54.            | <i>Propionibacterium avidum</i>                                                                                                                                                                                                    | Сепсис, абсцестер                                                             |
| 55.            | <i>Proteus</i> spp.                                                                                                                                                                                                                | Тағамдық токсиноинфекция, сепсис, жергілікті қабыну процестері                |
| 56.            | <i>Pseudomonas aeruginosa</i>                                                                                                                                                                                                      | Сепсис, Жергілікті қабыну процестері                                          |
| 57.            | <i>Salmonella</i> spp.                                                                                                                                                                                                             | Сальмонеллез                                                                  |
| 58.            | <i>Serratia marcescens</i>                                                                                                                                                                                                         | Сепсис, жергілікті қабыну процестері                                          |
| 59.            | <i>Staphylococcus</i> spp.                                                                                                                                                                                                         | Тағамдық токсиноинфекция, септицемия, пневмония                               |
| 60.            | <i>Streptococcus</i> spp                                                                                                                                                                                                           | Пневмония, тонзиллит, полиартрит, септицемия                                  |
| 61.            | <i>Vibrio</i> spp.,<br><i>Vibrio parahaemolyticus</i> ,<br><i>Vibrio mimicus</i> ,<br><i>Vibrio fluviales</i> ,<br><i>Vibrio vulnificus</i> ,<br><i>Vibrio alginolyticus</i>                                                       | Диарея, тағамдық токсикоинфекция, жаралық инфекция, септицемия және басқалары |
| 62.            | <i>Yersinia enterocolitica</i>                                                                                                                                                                                                     | Энтерит, колит                                                                |
| 63.            | <i>Actinomyces albus</i>                                                                                                                                                                                                           | Актиномикоз                                                                   |
| 2. Риккетсилер |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                               |
| II топ         |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                               |
| 64.            | <i>Rickettsia prowazekii</i>                                                                                                                                                                                                       | Эпидемиялық бөртпе сүзек, Бриль ауруы                                         |
| 65.            | <i>Rickettsia typhi</i>                                                                                                                                                                                                            | Көртышқандық бөртпе сүзек                                                     |
| 66.            | <i>Rickettsia rickettsii</i>                                                                                                                                                                                                       | Жартасты таудың таңбалы қызбасы                                               |
| 67.            | <i>Rickettsia tsutsugamushi</i>                                                                                                                                                                                                    | Цуцугамуши қызбасы                                                            |
|                |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                               |

|                                                                                  |                                                                                                                                                                                          |                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| 68.                                                                              | <i>Coxiella burnetii</i>                                                                                                                                                                 | Коксиеллез (Ку қызбасы)                     |
| III топ                                                                          |                                                                                                                                                                                          |                                             |
| 69.                                                                              | <i>Rickettsia sibirica</i>                                                                                                                                                               | Солтүстік Азияның кене бөртпе сүзегі        |
| 70.                                                                              | <i>Rickettsia conorii</i>                                                                                                                                                                | Ортатеңіздік таңбалы қызба                  |
| 71.                                                                              | <i>Rickettsia sharoni</i>                                                                                                                                                                | Израиль қызбасы                             |
| 72.                                                                              | <i>Rickettsia sp. Now</i>                                                                                                                                                                | Астрахань қызбасы                           |
| 73.                                                                              | <i>Rickettsia acari</i>                                                                                                                                                                  | Везикулезді риккетсиоз                      |
| 74.                                                                              | <i>Rickettsia australis</i>                                                                                                                                                              | Солтүстік Квинслендтің кене бөртпесі сүзегі |
| 75.                                                                              | <i>Rickettsia japonica</i>                                                                                                                                                               | Жапондық таңбалы қызба                      |
| 76.                                                                              | <i>Rickettsia sp. Now</i>                                                                                                                                                                | Африкалық қызба                             |
| 77.                                                                              | <i>Rickettsia sp. Now</i> штамм "ТТТ"                                                                                                                                                    | Тайландтық кене риккетсиозы                 |
| 3. Эрлихилер ( <i>Ehrlichiae</i> тұқым тармағы, <i>Rickettsiaceae</i> тұқымдасы) |                                                                                                                                                                                          |                                             |
| III топ                                                                          |                                                                                                                                                                                          |                                             |
| 78.                                                                              | <i>Ehrlichia sennetsu</i>                                                                                                                                                                | Сеннетсу ауруы                              |
| 79.                                                                              | <i>Ehrlichia canis</i>                                                                                                                                                                   | Атауы жоқ                                   |
| 80.                                                                              | <i>Ehrlichia chaffeensis</i>                                                                                                                                                             | Атауы жоқ                                   |
| 4. Грибоктар                                                                     |                                                                                                                                                                                          |                                             |
| II топ                                                                           |                                                                                                                                                                                          |                                             |
| 81.                                                                              | <i>Blastomyces brasiliensis, dermatitidis</i>                                                                                                                                            | Бластомикоз                                 |
| 82.                                                                              | <i>Coccidioides immitis</i>                                                                                                                                                              | Кокцидиоидоз                                |
| 83.                                                                              | <i>Histoplasma capsulatum</i>                                                                                                                                                            | Гистоплазмоз                                |
| III топ                                                                          |                                                                                                                                                                                          |                                             |
| 84.                                                                              | <i>Aspergillus flavus</i><br><i>Aspergillus fumigatus</i>                                                                                                                                | Аспергиллез                                 |
| 85.                                                                              | <i>Candida albicans</i>                                                                                                                                                                  | Кандидоз                                    |
| 86.                                                                              | <i>Cryptococcus neoformans</i>                                                                                                                                                           | Криптококкоз                                |
| IV топ                                                                           |                                                                                                                                                                                          |                                             |
| 87.                                                                              | <i>Absidia corymbifera</i>                                                                                                                                                               | Мукороз                                     |
| 88.                                                                              | <i>Aspergillus niger</i> ,<br><i>Aspergillus nidulans</i>                                                                                                                                | Аспергиллез                                 |
| 89.                                                                              | <i>Candida brumptii</i> ,<br><i>Candida crusei</i> ,<br><i>Candida intermedia</i> ,<br><i>Candida pseudotropicalis</i> ,<br><i>Candida tropicalis</i> ,<br><i>Candida guilliermondii</i> | Кандидоз                                    |
| 90.                                                                              | <i>Cephalosporium acremonium</i> ,<br><i>Cephalosporium cinnabarium</i>                                                                                                                  | Цефалоспориоз                               |
| 91.                                                                              | <i>Epidermophyton floccosum</i>                                                                                                                                                          | Эпидермофитилер                             |
| 92.                                                                              | <i>Geotrichum candidum</i>                                                                                                                                                               | Геотрихоз                                   |
| 93.                                                                              | <i>Microsporum spp.</i>                                                                                                                                                                  | Микроспория                                 |
| 94.                                                                              | <i>Mucor mucedo</i>                                                                                                                                                                      | Мукороз                                     |
|                                                                                  |                                                                                                                                                                                          |                                             |

|                   |                                                                                                                      |                                                  |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| 95.               | <i>Penicillium crustosum</i> , <i>Penicillium luteo-viride</i> , <i>Penicillium notatum</i>                          | Пенициллиз                                       |
| 96.               | <i>Pityrosporum orbiculare</i>                                                                                       | Түрлі-түсті теміреткі                            |
| 97.               | <i>Rhizopus nigricans</i>                                                                                            | Мукороз                                          |
| 98.               | <i>Trichophyton spp.</i>                                                                                             | Бассүйек мукозы                                  |
| 99.               | <i>Trichosporon cerebriforme</i>                                                                                     | Түйінді трихоспория                              |
| 5. Қарапайымдылар |                                                                                                                      |                                                  |
| III топ           |                                                                                                                      |                                                  |
| 100.              | <i>Leishmania donovani</i>                                                                                           | Висцеральды лейшманиоз                           |
| 101.              | <i>Plasmodium vivax</i> ,<br><i>Plasmodium falciparum</i> ,<br><i>Plasmodium malariae</i><br><i>Plasmodium ovale</i> | Безгек                                           |
| 102.              | <i>Trichomonas vaginalis</i>                                                                                         | Несептік-жыныстық трихомониаз                    |
| IV топ            |                                                                                                                      |                                                  |
| 103.              | <i>Acanthamoeba culbertsoni</i> , <i>spp</i>                                                                         | Менингоэнцефалит                                 |
| 104.              | <i>Babesia caucasica</i>                                                                                             | Бабезиоз                                         |
| 105.              | <i>Balantidium coli</i>                                                                                              | Балантидиоз                                      |
| 106.              | <i>Entamoeba histolytica</i>                                                                                         | Амебиоз                                          |
| 107.              | <i>Isospora belli</i><br><i>Lamblia intestinalis</i>                                                                 | Энтерит                                          |
| 108.              | <i>Naegleria spp.</i>                                                                                                | Менингоэнцефалит                                 |
| 109.              | <i>Pentatrichomonas hominis</i>                                                                                      | Колит                                            |
| 110.              | <i>Leishmania tropica major</i>                                                                                      | Тері лейшманиозы                                 |
| 111.              | <i>Toxoplasma gondii</i>                                                                                             | Токсоплазмоз                                     |
| 6. Вирустар       |                                                                                                                      |                                                  |
| I топ             |                                                                                                                      |                                                  |
| 112.              | <i>Filoviridae</i> :<br>вирусы Марбург и Эбола                                                                       | Геморрагиялық қызба                              |
| 113.              | <i>Arenaviridae</i> : вирус лимфоцитарлық хориоменингиттің вирусы Ласса, Хунин, Мачупо, Себио                        | Геморрагиялық қызбалар Лимфалық хориоменингиттер |
| 114.              | <i>Poxviridae</i> : Табиғи шешектің вирусы ( <i>variola</i> ), маймыл шешегінің вирусы ( <i>Monkeypox</i> ) -        | Адамның табиғи шешегі<br>Маймылдардың шешегі     |
|                   | <i>Herpesviridae</i>                                                                                                 |                                                  |

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 115    | Маймылдық вирус В                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Созылмалы энцефалит, энцефалопатия                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| II топ |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 116    | Togaviridae<br>Аттың вирустары<br>энцефаломиелиттер:<br>(Венесуэльдық- ВНЭЛ, Шығыстық -ВЭЛ, Батыстық- ЗЭЛ).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Маса энцефалиттері,<br>энцефаломиелиттер,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|        | Семлики, Бибару, Чикунгунья, О' Ньонг-Ньонг, Карельдік, Синдбис, реки Росс, Майяро, Мукамбо Сагиума кызбаларының вирустары                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Қызба аурулары                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 117    | Flaviviridae:<br>Кешенді кене энцефалиті (КЭ) вирустары:<br>Алма-Арасан, Апон, Лангат, Негиши, Повассан, Шотландтық қой энцефаломиелиті,<br>Киассанур орманы аурулары,<br>Омбы геморрагиялық қызбасы (ОГҚ),<br>Жапон энцефалиті кешенінің вирустары (ЯЭ), Батыс Ніл, Ильеус, Росио, Сент-Луис:<br>, энцефалиттері, Усути, Муррея Карши алқабы энцефалиті, Кунжин, Сепик, Вессельсборн<br>Зика, Риобраво, Денге, Сокулук<br>Сары қызба вирусы,<br>С гепатиті вирусы. G гепатиті вирусы | Энцефалиттер, энцефаломиелиттер<br>Геморрагиялық қызба<br>Энцефалиттер, менингоэнцефалиттер<br>Қызба аурулары<br>Геморрагиялық қызба<br>Парентеральдық гепатит, бауырдың гепатоцеллюлярлық ісігі                                                                                                                                                            |
| 118    | Bunyaviridae,<br>Калифорниялық энцефалит кешені, Ла-Кросс, Джеймстаунканьон, Инко, Тягиня энцефалиттері,<br>С-вирусы кешені Анеу, Мадрид, Орибока, Осса, Рестан және басқалары Сицилии, Неаполя, Рифт-валли, Тоскана москит қызбасы вирустары және басқалары<br>Ганджам, Конго, Дугбе, Қырым геморрагиялық қызбасы вирусы<br>Хантаан, Сеул, Пумала, Чили, Аидо вирустары және басқалары                                                                                               | Энцефалит, энцефаломиелит, менингоэнцефалит, менингеальдық синдромымен және артритпен қызба аурулары<br>Қызба аурулары<br>Миозиттер және артриттер<br>Энцефалиттер және артриттермен және миозиттермен қызба аурулары<br>Менингеальдық синдроммен қызбалар<br>Геморрагиялық қызба, бүйрек синдромы бар<br>(БСГҚ) және өкпе синдромы бар геморрагиялық қызба |
| 119    | Reoviridae, Кемерово, Колорадо кене қызбасының, қойдың Көк тілі, Чангвинола , Орунго және басқа вирустар                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Менингеальдық синдромы және артриттары бар қызбалар                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 120    | Rhabdoviridae,<br>Көше құтырмасы вирусы<br>Дикования, Лагос-бат                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Құтырма<br>Жалған құтырма және энцефалопатия                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 121    | Picornaviridae,<br>Аусыл вирусы                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Аусыл                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 122    | Arenaviridae:<br>лимфоцитарлық хориоменингит вирустары, Токарибе, Пичинде                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Астениялық менингиттер және менингоэнцефалиттер                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|         |                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 123     | Hepadnaviridae:<br>В гепатиті вирусы                                                                                                                                                                                                   | Парентеральдық гепатит                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 124     | Retroviridae<br>Адамның иммун тапшылығы вирусы (АИТВ-1, АИТВ-2)<br>Т вирустары – адамның жасушалық лейкозы (HTLV-1,2)                                                                                                                  | ЖИТС<br>Т-адамның жасушалық лейкозы                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 125     | NODAVIRIDAE<br>Д (дельта) және Е гепатиті вирустары                                                                                                                                                                                    | Инфекциялық гепатиттер                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 126     | Коронавиридтар - Вирус SARS                                                                                                                                                                                                            | ТОРС                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 127     | Агент - Крейцфельд - Якоб ауруларының қоздырғышы<br>Адамның трансмиссивтік кеуекті энцефалопатиясы қоздырғышы<br>Адамның оливопонтocerebellарлық атрофиясы қоздырғышы<br>Түйреуіштер<br>Ірі қараның кеуекті энцефалопатиясы қоздырғышы | Крейцфельд-Якоб аурулары, Герстмана-Страусслер синдромы, Амиотрофикалық лейкоспонгиоз (Белоруссия)<br>Оливопонтocerebellарлық атрофия 1-түрі Якутия, Шығыс Сібір)<br>Қой және ешкінің жітіге жакын энцефалопатиясы<br>Сиыр құтырмасы                                                                               |
| III топ |                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 128     | Orthomyxoviridae:<br>Тұмау вирустары                                                                                                                                                                                                   | Грипп: А, В, С                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 129     | Picornaviridae:<br>полиомиелит вирустары, жабайы штаммдар<br>А гепатитінің вирусы жіті геморрагиялық конъюнктивит вирусы, энтеровирус - 70 типіндегі                                                                                   | Полиомиелит<br>А гепатиті, энтеральдық гепатит<br>Геморрагиялық конъюнктивит                                                                                                                                                                                                                                       |
| 130     | Herpesviridae қарапайым ұшық вирустары 1 және 2 типті,<br>Желшешек вирустары- герпе - зостер - қарамаық<br>6 типті ұшық вирусы (HBLV-HHV6)<br>Цитомегалия вирустары<br>Эпштейн-Барр вирустары                                          | Қарапайым ұшық вирустары: неонатальдық жұқтыру, еркектің гениталдық ұшығы, менингиттер, желшешек, құрсау ұшықтық теміреткі<br>Адамның В лимфоциттерінің зақымдануы, тұқымдық экзантемасы, лимфопролиферативтік аурулар<br>Цитомегалия<br>Инфекциялық мононуклеоз, Беркит лимфомасы, назофаренгиальдық<br>Карцинома |
| 131     | Adenoviridae:<br>Барлық түрдегі аденовирустар                                                                                                                                                                                          | ЖРВИ, пневмониялар, конъюнктивиттер                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 132     | Reoviridae,<br>Адамның реовирустары<br>Адамның ротавирустары, бұзаудың диареялық вирусы Небраски (NCDV)                                                                                                                                | - риниттер, гастроэнтериттер<br>- гастроэнтериттер және энтериттер                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 133     | Picornaviridae,<br>А және В тобының Коксаки вирустары<br>ЕCHO вирустары<br>Энтеровирустар-68-71 түріндегі<br>Адамның риновирустары -130 түрде                                                                                          | ЖРВИ, Борнхольм, герпангин, полиневриттер аурулары, сероздық менингиттер, диареялар, ЖРВИ, полиневриттер, увеиттер сероздық менингиттер, конъюнктивиттер,                                                                                                                                                          |

|                                      |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | Кардиовирустар:<br>энцефаломиокардит вирустары және<br>Менго вирусы                                                                                                           | ЖРВИ Конъюнктивит, герпангин, ЖРВИ, полиневрит<br>ЖРВИ, полионевриттер, Энцефаломиокардиттер,<br>перикардиттер вирустары                                                                       |
| 134                                  | Coronaviridae<br>Адамның коронавирустары                                                                                                                                      | ЖРВИ (температурасыз профуздық тұмау), энтерит                                                                                                                                                 |
| 135                                  | Caliciviridae: Норфолк вирусы                                                                                                                                                 | Жіті гастроэнтерит                                                                                                                                                                             |
| 136                                  | Paramyxoviridae:<br>адамның парагрипп вирусы 1-4 типті<br>респираторлық-синцитиальдық вирус (РС-вирус),<br>эпидемиялық паротит вирусы, қылша<br>вирусы Ньюкаслск ауруы вирусы | ЖРВИ, бронхопневмония<br>Пневмония, бронхиттер, бронхиолиттер, эпидемиялық<br>паротит Қызылша Конъюнктивит                                                                                     |
| 137                                  | Togaviridae род Rubivirus:<br>қызадық вирусы                                                                                                                                  | Қызамық                                                                                                                                                                                        |
| 138                                  | Rabdooviridae, Род Vesiculovirus:<br>везикулярлық стоматит вирусы                                                                                                             | Везикулярлық стоматит                                                                                                                                                                          |
| 139                                  | Poxviridae:<br>Сиыр шешегінің вирусы, эктромалия<br>вирусы,<br>Сауыншылар түйіндерінің вирусы<br>Орфавирус контагиоздық моллюскінің<br>вирусы<br>Тана және Яба вирустары      | Сиыр шешегі<br>Тышқандардың эктромалиясы<br>Сауыншылар қолының созылмалы ауруы<br>Контагиоздық пустулярлық дерматит<br>Терінің және шырышты қабықтың контагиоздық<br>моллюскі<br>Тана және Яба |
| IV топ                               |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| 7. Хламидиилер                       |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| II топ                               |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| 140                                  | Chlamydia psittaci                                                                                                                                                            | Орнитоз-пситтакоз                                                                                                                                                                              |
| III топ                              |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| 141                                  | Chlamydia trachomatis                                                                                                                                                         | Трахома, урогениталды хламидиоз                                                                                                                                                                |
| 142                                  | Chlamydia paratrachomatis                                                                                                                                                     | Трахомаға ұқсас конъюнктивит                                                                                                                                                                   |
| 143                                  | Chlamydia venereal lymphagranulema                                                                                                                                            | Жыныстық лимфогранулемасы, шап лимфа түйіндердің<br>зақымдануы                                                                                                                                 |
| Биологиялық жолмен пайда болған улар |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| II топ                               |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| 144                                  | Ботулиндік улардың барлық түрлері                                                                                                                                             | Ботулизм                                                                                                                                                                                       |
| 145                                  | Сіреспе токсині                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| 146                                  | Қарақұрт өрмекшісінің уы                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                |
| III топ                              |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                |
| 147                                  | Микотоксиндер                                                                                                                                                                 | Микотоксикоздар                                                                                                                                                                                |

|     |                                               |            |
|-----|-----------------------------------------------|------------|
| 148 | Дифтериялық токсин                            |            |
| 149 | Стрептококк токсині А тобы                    |            |
| 150 | Стафилококк токсиндері                        |            |
| 151 | Жыланның улары (эбжылан, эфы, гюрзы и другие) |            |
| 152 | Гельминттер                                   | Гельминтоз |

Ескертпе: аттенуирленген штаммдар I-II топтардың қоздырғыштарының аттенуирленген штаммдарын патогендігі 3-ші топтың микроорганизмдеріне жатқызады. III - IV топтардағы қоздырғыштардың аттенуирленген штаммдарын патогендігі 4-ші топқа жатқызады.

"Зертханаларға қойылатын  
санитариялық-эпидемиологиялық  
талаптар" санитариялық қағидаларына  
4-қосымша

Бекітемін  
Зертхананың меңгерушісі

\_\_\_\_\_

(Т.А.Ә.)

" \_\_\_\_\_ " \_\_\_\_\_

## Патогендігі I – II топтардың микроорганизмдерінің штаммдарын жою АКТІСІ

20 \_\_ жылғы " \_\_ " \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_

Біз, төменде қол қойған, \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(лауазымы, Т.А.Ә.)

\_\_\_\_\_

(рұқсатты берген адамның лауазымы және Т.А.Ә., рұқсаттың нөмірі және уақыты)

берген рұқсатқа сәйкес \_\_\_\_\_

патогенді микроорганизмді \_\_\_\_\_

—

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(штамдардың №, №, түрлерінің атауы, объектілер саны)

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

автоклавтау \_\_\_\_\_

немесе

(автоклавтау режимі)

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ ерітіндіге салу арқылы жойдық.  
(дезинфекциялық ерітіндінің атауы, оның концентрациясы,  
зарарсыздандыру уақыты)

Патогенді микроорганизмнің жойылған күні \_\_\_\_\_

Қолдары:

"Зертханаларға қойылатын  
санитариялық-эпидемиологиялық  
талаптар" санитариялық қағидаларына  
5-қосымша

Бекітемін

Зертхананың меңгерушісі

\_\_\_\_\_

(Т.А.Ә.)

" \_\_\_\_\_ " \_\_\_\_\_

**Себу немесе жою мақсатында патогендігі I –IV топтардың  
құрғақ микроорганизмдері бар ампуланы(ларды) ашу  
АКТІСІ**

20\_\_ жылғы " \_\_ " \_\_\_\_\_ №\_\_

Біз, төменде қол қойған, \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(лауазымы, Т.А.Ә)

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

берген рұқсатқа сәйкес \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(рұқсат берген адамның лауазымы және Т.А.Ә., рұқсаттың нөмірі және

уақыты)

\_\_\_\_\_

—

\_\_\_\_\_

—

(микроорганизмді себу немесе жою)

мақсатында құрғақ микроорганизмі \_\_\_\_\_

—

\_\_\_\_\_

—

(түрінің атауы, штаммның №, объектілердің саны)

бар ампуланы(ларды) аштық.

Патогенді микроорганизмнің қалдықтары бар ампула(лар) \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ автоклавтау

(күні) (автоклавтау режімі)

немесе \_\_\_\_\_

—

(дезинфекциялық ерітіндінің атауы, оның концентрациясы,  
зарарсыздандыру уақыты)

\_\_\_\_\_ салу арқылы зарарсыздандырылды.

Ампуланың (ларды) ашылған күні \_\_\_\_\_

Қолдары: \_\_\_\_\_

"Зертханаларға қойылатын  
санитариялық-эпидемиологиялық  
талаптар" санитариялық қағидаларына  
6-қосымша

Бекітемін

Зертхананың меңгерушісі

\_\_\_\_\_

(Т.А.Ә.)

" " \_\_\_\_\_

**Патогендігі I-II топтардың патогенді биологиялық агенттерін  
және III-IV топтардың коллекциялық микроорганизмдерін зертхана  
(ұйым) ішінде беру  
АКТІСІ**

20 \_\_\_\_ жылғы " \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_

Біз, төменде қол қойған, \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(патогенді микроорганизмді беретін адамның лауазымы, Т. А.Ә.)

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(патогенді микроорганизмді алатын адамның лауазымы, Т.А. Ә.)

зертхана (бөлім) меңгерушісінің \_\_\_\_\_ өкіміне

\_\_\_\_\_ сәйкес патогенді микроорганизмді

\_\_\_\_\_ беруге осы актіні жасадық:

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(штаммның №, №, түрінің атауы, объектілердің саны)

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Берілген күні \_\_\_\_\_

—

Берді: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(Т.А. Ә., қолы)

Қабылдады: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

( Т . А .                      Ә . ,                      қ о л ы )

"Зертханаларға \_\_\_\_\_ қойылатын

санитариялық-эпидемиологиялық

талаптар"

санитариялық

қағидаларына

7 - қ о с ы м ш а

Б е к і т е м і н

Зертхананың меңгерушісі

\_\_\_\_\_

(Т.А.Ә.)

" \_\_\_\_\_ "

\_\_\_\_\_

**Патогендігі I- II топтардың микроорганизмдерін уақытша сақтауға**

**(сақтаудан кейін) беру**

**АКТІСІ**

20 \_\_\_\_ жылғы " \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_

Біз, төменде қол қойған, \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (патогенді микроорганизмді беретін адамның лауазымы, Т. А.Ә.)  
зертхана (бөлім) меңгерушісінің \_\_\_\_\_ өкіміне сәйкес  
микроорганизмді \_\_\_\_\_ беруге осы актіні жасадық:

\_\_\_\_\_ (түрінің атауы, штаммның №№, объектілердің саны, беру шарты: қайта  
себу құқығымен, құқынсыз)  
Қаптамаланған \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ Мөр басылған \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (мөрдің баспа-таңбасы, мөр иесінің Т.А.Ә.)  
Көрсетілген микроорганизмдер \_\_\_\_\_ орналасқан  
(бөлменің, сейфтің және тоңазытқыштың №№)  
Бір уақытта берілді \_\_\_\_\_  
(есеп құжаттамасының атауы, сейфтің кілті)  
Берілген күні \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ Берді: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (Т.А.Ә., қолдары)  
Қабылдады: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (Т.А.Ә., қолдары)

"Зертханаларға қойылатын  
санитариялық-эпидемиологиялық  
талаптар" санитариялық қағидаларына  
8-қосымша

Бекітемін  
Зертхананың меңгерушісі

\_\_\_\_\_ (Т.А.Ә.)

" " \_\_\_\_\_

**Патогендігі I- IV топтардың микроорганизмдерін ұйымнан тыс беру  
АКТІСІ**

20 \_\_\_\_ жылғы " \_\_\_\_ " \_\_\_\_ № \_\_\_\_

Біз, төменде қол қойған, \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (микроорганизм беретін адамның лауазымы, Т.А.Ә., беру орны)

\_\_\_\_\_ (микроорганизмді алатын адамның лауазымы, Т.А. Ә.)

\_\_\_\_\_ ұйым басшысының \_\_\_\_\_ өкіміне  
сәйкес

\_\_\_\_\_ микроорганизмдерді беру туралы

\_\_\_\_\_ (штаммның №, №, түрінің атауы, объектілердің саны, қаптамалау түрі)

\_\_\_\_\_ осы актіні \_\_\_\_\_

жасадық.

\_\_\_\_\_ Берілген күні \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ Берді: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (Т.А.Ә., қолы)

\_\_\_\_\_ Қабылдады: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (Т.А.Ә., қолы)

"Зертханаларға қойылатын  
санитариялық-эпидемиологиялық  
талаптар" санитариялық қағидаларына  
9-қосымша

\_\_\_\_\_ Ұйымның типографиялық

Бақылау қызметтеріне

дайындалған мөртабаны

## **Арнайы жүкті тасымалдауға рұқсат беру**

\_\_\_\_\_ Өкіліне (деріне) \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (ұйымның атауы)

\_\_\_\_\_ (Т.А.Ә., лауазымы)

ол (олар) \_\_\_\_\_

— арнайы жүк-сәлемдемені \_\_\_\_\_

— (микроорганизмнің атауы)  
тасымалдауына берілді.  
арнайы жүк қаптамаланған \_\_\_\_\_ (қаптамалау түрі)  
\_\_\_\_\_ бедері бар сүргімен мөр басылған  
(зертхана атауы)

№ \_\_\_\_\_ және ақ матамен тігілген және сондай бедері бар  
сүргімен мөр басылған ағаш сәлемдеме жәшігіне салынған.

Арнайы жүк жарылысқа қауіпті емес, өртке қауіпті емес, қараудың  
және бақылаудың барлық түріне жатпайды!

Арнайы жүкті тасымалдауға \_\_\_\_\_ рұқсат берілді.  
(көліктің түрі)

Ұйымның басшысы \_\_\_\_\_

(қолы)

Елтаңбасы бар мөр

"Зертханаларға қойылатын  
санитариялық-эпидемиологиялық  
талаптар" санитариялық қағидаларына  
10-қосымша

\_\_\_\_\_

ұйымның атауы

\_\_\_\_\_

басшысының Т.А.Ә.

\_\_\_\_\_

өтініш берушінің байланыс телефоны

Өтініш

Сізден \_\_\_\_\_ мекенжайы бойынша орналасқан  
аудан, көше, үй, пәтер

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

— объектінің (жобаның, өнімнің, жұмыстың немесе көрсетілетін қызметтің)  
атауы микробиологиялық зертханаға патогендігі \_\_\_\_\_ топтардың  
қоздырғыштарымен жұмыс істеуге рұқсат беруді сұраймын.

Қолы

күні, айы, жылы

Қосымша (құжаттардың көшірмелері):

- 1.
- 2.
- 3.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК